Hayat

KARAR

SAYI: 39
21 EYLÛL 1961
125 KURUŞ

Bu sayı ile birlikte Yüksek Adalet Divanı kararlarının tam metnini müvezziinizden isteyiniz.

BÜYÜK SENESONU ÇEKİLİŞİNDE

4 MİLYON

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Hayat

HAFTALIK MECMUA

YIL: 6 SIRA No.: 259
SAYI: 39 CİLT: II 1961

SAHİBİ : Şevket RADO
Telefon : 22 52 50

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
Hikmet Feridun ES
Telefon : 22 29 19

BU SAYIDA MESUL MÜDÜR :
Sadun ALTUNA
Telefon : 27 44 02

BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi, Divanyolu Türbedar sokak No: 22 İstanbul. **SANTRAL : 22 48 88.**
Ankara Bürosu: Ulus Meydanı, Hükümet Cad. No. 1, Kat 5. Telefon: 10 67 24.

MUHASEBE VE ABONE :
Çatalçeşme sokak, Aydınlık Han, Kat 2. Cağaloğlu - İstanbul. Telefon: 27 49 52

TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.

ABONE ŞARTLARI :
(Türkiye için)
Yıllık (52 Sayı) 60 T. L.
6 Aylık (26 Sayı) 30 T. L.

Yabancı memleketler için 100 T. Lirası karşılığı (âdi posta ile)
Yıllık : 11 $ veya 4 £
6 Aylık : 5.50 $ veya 2 £
Kıbrısta satış fiatı: 100 mil.

Subscription Rates:
One year $ 11.—
Six months $ 5.50

to be paid through Central Bank of Turkey. Postage by regular mail is included. Postage by air mail at extra charge for individual countries.

İLÂN FİATLARI:

	Siyah-beyaz
Tam sayfa	4000 lira
1/2 sayfa	2000 lira
1/4 sayfa	1000 lira
1/8 sayfa	500 lira

	Bir Renk ilâvesi ile:	İki Renk ilâvesi ile:
Arka kapak	5000	5500 lira
Tam sayfa	4500	5000 lira
1/2 sayfa	2500	2900 lira
1/4 sayfa	1250	1500 lira

	Çok Renkli
İç sayfalar	6500 lira
1/2 sayfa	4000 lira
Arka kapak	7500 lira

Not: Mecmuamızda çıkacak ilânların orijinalleri neşir tarihinden üç hafta evvel idarehanemize teslim edilmelidir.

Bu mecmua «Basın Ahlâk Yasası» na uymağı kabul etmiştir.

Son Hüküm

YÜKSEK ADALET DİVANI — (Birinci sıra, soldan sağa) Nahit Saçlıoğlu, Hıfzı Tüz, Ferruh Adalı, Selman Yörük, Salim Başol (Başkan), Rıza Tunç, Abdullah Üner, Hasan Gürsel, Cahit Özden. (İkinci sıra, soldan sağa) Mehmet Çokgüler, Ali Doğan Toran, Vasfi Göksu, Kemal Göksen, Nahit Hatiboğlu. (Adil Sanal fotoğrafta yoktur).

27 mayıs İnkılâbından sonra, sakıt iktidar mensuplarını yargılamak üzere teşekkül eden Yüksek Adalet Divanı'nın 14 ekim 1960 günü Yassıada'da görmeye başladığı dâvalar 15 eylûl 1961 günü sona ermiş ve sanıklar hakkındaki kararlar bildirilmiştir. Divan'ın kararlarına göre 15 kişi ölüm cezasına, 31 kişi müebbet hapis cezasına, 418 kişi çeşitli cezalara çarptırılmış, 123 kişi de beraet etmiştir. Millî Birlik Komitesi bu on beş ölüm cezasından dördünü tasdik etmiş, bunlardan sâkıt Reisicumhur Celâl Bayar'ın cezasını müebbet hapise tahvil etmiştir. Geri kalan 12 ölüm cezası mahkûmunun cezalarını da müebbet hapise çevirmiştir. Millî Birlik Komitesi bu konuda aşağıdaki tebliği yayınlamıştır :

MİLLÎ BİRLİK KOMİTESİ İRTİBAT BÜROSUNUN (58) SAYILI TEBLİĞİ :

1 — Yüksek Adalet Divanınca ölüm cezasına mahkûm edilen sanıklardan sâkıt Reisicumhur Celâl Bayar, sâkıt Başbakan Adnan Menderes, sâkıt Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve sâkıt Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın ölüm cezaları Millî Birlik Komitesinin 15 eylûl 1961 gün ve 75 numaralı kararı ile tasdik edilmiştir. Ancak sâkıt Reisicumhur Celâl Bayar'ın 65 yaşını bitirmiş olması dolayısiyle verilen ölüm cezası müebbet ağır hapise tahvil edilmiştir.

2 — Ölüm cezasına mahkûm edilen Refik Koraltan, Agâh Erozan, İbrahim Kirazoğlu, Ahmet Hamdi Sancar, Nusret Kirişçioğlu, Bahadır Dülger, Emin Kalafat, Baha Akşit, Osman Kavrakoğlu, Zeki Erataman ve Rüştü Erdelhun'un cezaları da 15 eylûl 1961 gün ve 75 numaralı kararla müebbet ağır hapise çevrilmiştir. Tebliğ olunur.

15 ölüm cezası kararının, 3 ünü tasdik eden, 12 sini de müebbet hapise tahvil eden Millî Birlik Komitesi üyeleri bir arada.

ADNAN MENDERES

(Karar celsesinden evvelki duruşmaya gelirken çekilmiş resmi)

HASAN POLATKAN

(Karar celsesinde çekilmiş resmi)

İdama Mahkûm Olanlar

Hayat

HAFTALIK MECMUA

YIL : 6 SIRA No. : 259
SAYI : 39 CİLT : II 1961

SAHİBİ : Şevket RADO
Telefon : 22 52 50

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ :
Hikmet Feridun ES
Telefon : 22 29 19

BU SAYIDA MESUL MÜDÜR :
Sadun ALTUNA
Telefon : 27 44 02

BASILDIĞI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi, Divanyolu Türbedar sokak No: 22 İstanbul. **SANTRAL : 22 48 88.**
Ankara Bürosu: Ulus Meydanı, Hükümet Cad. No. 1, Kat 5. Telefon: 10 67 24.

MUHASEBE VE ABONE :
Çatalçeşme sokak, Aydınlık Han, Kat 2. Cağaloğlu - İstanbul. Telefon: 27 49 52

TELİF HAKLARI :
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.

ABONE ŞARTLARI :
(Türkiye için)
Yıllık (52 Sayı) 60 T. L.
6 Aylık (26 Sayı) 30 T. L.

Yabancı memleketler için 100 T. Lirası karşılığı (âdi posta ile)
Yıllık : 11 $ veya 4 £
6 Aylık : 5.50 $ veya 2 £
Kıbrısta satış fiatı: 100 mil.

Subscription Rates:
One year $ 11.—
Six months $ 5.50

to be paid through Central Bank of Turkey. Postage by regular mail is included. Postage by air mail at extra charge for individual countries.

İLÂN FİATLARI:

	Siyah-beyaz
Tam sayfa	4000 lira
1/2 sayfa	2000 lira
1/4 sayfa	1000 lira
1/8 sayfa	500 lira

	Bir Renk ilâvesi ile:	İki Renk ilâvesi ile:
Arka kapak	5000	5500 lira
Tam sayfa	4500	5000 lira
1/2 sayfa	2500	2900 lira
1/4 sayfa	1250	1500 lira

	Çok Renkli
İç sayfalar	6500 lira
1/2 sayfa	4000 lira
Arka kapak	7500 lira

Not: Mecmuamızda çıkacak ilânların orijinalleri neşir tarihinden üç hafta evvel idarehanemize teslim edilmelidir.

Bu mecmua «Basın Ahlâk Yasası» na uymağı kabul etmiştir.

Son Hüküm

YÜKSEK ADALET DİVANI — (Birinci sıra, soldan sağa) Nahit Saçlıoğlu, Hıfzı Tüz, Ferruh Adalı, Selman Yörük, Salim Başol (Başkan), Rıza Tunç, Abdullah Üner, Hasan Gürsel, Cahit Özden. (İkinci sıra, soldan sağa) Mehmet Çokgüler, Ali Doğan Toran, Vasfi Göksu, Kemal Göksen, Nahit Hatiboğlu. (Adil Sanal fotoğrafta yoktur).

27 mayıs İnkılâbından sonra, sakıt iktidar mensuplarını yargılamak üzere teşekkül eden Yüksek Adalet Divanı'nın 14 ekim 1960 günü Yassıada'da görmeye başladığı dâvalar 15 eylûl 1961 günü sona ermiş ve sanıklar hakkındaki kararlar bildirilmiştir. Divan'ın kararlarına göre 15 kişi ölüm cezasına, 31 kişi müebbet hapis cezasına, 418 kişi çeşitli cezalara çarptırılmış, 123 kişi de beraet etmiştir. Millî Birlik Komitesi bu on beş ölüm cezasından dördünü tasdik etmiş, bunlardan sâkıt Reisicumhur Celâl Bayar'ın cezasını müebbet hapise tahvil etmiştir. Geri kalan 12 ölüm cezası mahkûmunun cezalarını da müebbet hapise çevirmiştir. Millî Birlik Komitesi bu konuda aşağıdaki tebliği yayınlamıştır :

MİLLÎ BİRLİK KOMİTESİ İRTİBAT BÜROSUNUN (58) SAYILI TEBLİĞİ :

1 — Yüksek Adalet Divanınca ölüm cezasına mahkûm edilen sanıklardan sâkıt Reisicumhur Celâl Bayar, sâkıt Başbakan Adnan Menderes, sâkıt Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve sâkıt Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın ölüm cezaları Millî Birlik Komitesinin 15 eylûl 1961 gün ve 75 numaralı kararı ile tasdik edilmiştir. Ancak sâkıt Reisicumhur Celâl Bayar'ın 65 yaşını bitirmiş olması dolayısiyle verilen ölüm cezası müebbet ağır hapise tahvil edilmiştir.

2 — Ölüm cezasına mahkûm edilen Refik Koraltan, Agâh Erozan, İbrahim Kirazoğlu, Ahmet Hamdi Sancar, Nusret Kirişçioğlu, Bahadır Dülger, Emin Kalafat, Baha Akşit, Osman Kavrakoğlu, Zeki Erataman ve Rüştü Erdelhun'un cezaları da 15 eylûl 1961 gün ve 75 numaralı kararla müebbet ağır hapise çevrilmiştir. Tebliğ olunur.

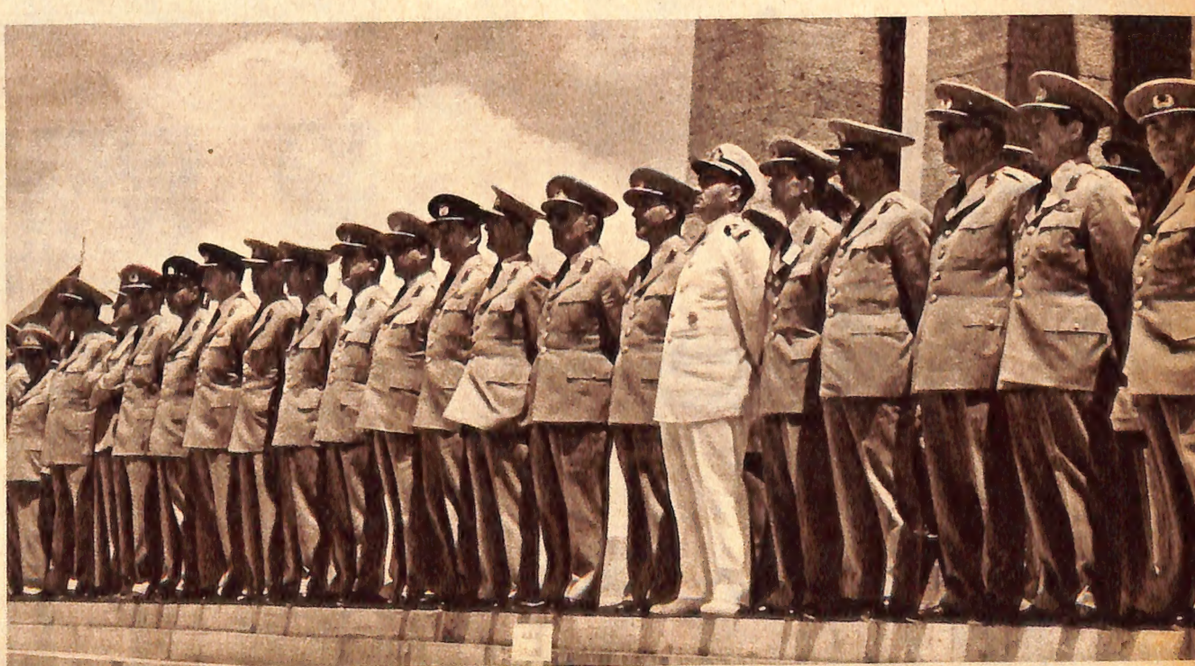

15 ölüm cezası kararının, 3 ünü tasdik eden, 12 sini de müebbet hapise tahvil eden Millî Birlik Komitesi üyeleri bir arada.

ADNAN MENDERES

(Karar celsesinden evvelki duruşmaya gelirken çekilmiş resmi)

HASAN POLATKAN

(Karar celsesinde çekilmiş resmi)

İdama Mahkûm Olanlar

F. RÜŞTÜ ZORLU

(Karar celsesinde çekilmiş resmi)

Adnan Menderes, 13 dâvadan sanık olarak Yüksek Adalet Divanı huzuruna çıkarıldı. Bu 13 dâvanın yalnız birinden, Bebek dâvasından beraet etti. Hasan Polatkan 5, Fatin Rüştü Zorlu ise 4 dâvadan sanıktı. Yüksek Adalet Divanı, her üç sanığa da oybirliği ile ölüm cezası verdi. Millî Birlik Komitesi karar akşamı toplanarak, Divanın bu üç idam kararını tasdik etti...

Sohbet KÖŞESİ

BİRLİK EN BÜYÜK KUVVETTİR

BIR zayıf insan, kuvvetli bir insan karşısında çok âciz bir mahlûktur. Kuvvetli, onu yerden yere çarpabilir. Fakat iki zayıf insan birlik olursa bir kuvvetli ile başa çıkabilirler. Hele birlik olmuş üç zayıf karşısında kuvvetlinin borusu ötemez. Onun için «Ayır ki hükmedesin!» demişlerdir. Insanları birbirlerinden ayırdınız mı onları zayıf düşürdünüz demektir.

Cemiyet halinde de vaziyet başka türlü değildir. Insanları birlik olmuş, birbirine bağlanmış cemiyetler kuvvetlidirler. Ama o cemiyeti birbirlerini desteklemiyen insanlar haline getiriniz; bölünüz, parçalayınız; ortada kuvvet diye bir şey kalmıyacaktır. En kuvvetli milletler beraber olmak duyguları ile birbirlerine kenetlenmiş insanlardan vücuda gelen milletlerdir.

Millet idaresinde çok partili demokrasi, bulunmuş idarelerin en iyisi olarak kabul ediliyor. Fakat partilere yazılmayı «ayrılık» diye anlamak milleti zayıf düşüreceği için çok tehlikeli bir şeydir. Aşırı partizanlık duyguları içine gömülenler maalesef demokrasiyi, şüphesiz farkında olmadan, şüphesiz cehalet içinde yüzdükleri için, böyle anlamaktadırlar: Bizden olanlar bu tarafa!

Demokraside böyle bir şey yoktur. Hepimiz aynı taraftayız. Yani çok partili demokrasi tarafındayız. Bu rejimin memlekete faydalı olacağına inanıyoruz. Nitekim dünyada hakiki mânasında ileri gitmiş, insana insan olma haklarını tanıyarak gelişmiş milletler çok partili demokrasi sayesinde bugün ulaştıkları noktaya varabilmişlerdir ve bu rejim sayesinde büyük bir hızla ilerlemeye muvaffak oluyorlar.

Fakat oralarda insanlar partilere bölünmüş olmakla beraber birbirlerinden ayrılmış, birbirlerini desteklemekten vazgeçmiş değillerdir. Eğer bu şekilde ayrılmış olsalardı bugün ayakta durmalarına, hattâ millet olarak varlıklarını muhafaza etmelerine imkân kalmazdı. Partiler memlekete hizmet etmek için kurulmuş teşekküllerdir. Kimi partilere yazılarak bizzat hizmet etmeğe tâlip olur; kimi de memlekete hizmet edeceğine inandığı partiye reyini vererek onun iş başına gelmesini istediğini belli eder.

Ve bu iş orada kalır. Ayrılık, gayrılık yoktur. Iş başına geçmek imkânını elde eden parti çalışmaya koyulur. Iktidara geçemiyen parti de kendisine rey veren insanların isteklerini temsil eden bir teşekkül olarak iktidardaki partiyi ikaz etmek vazifesini üzerine almış olur.

Iktidara geçen parti partisi namına değil, millet namına iktidara geçmiştir. Onun için artık kendisine rey verenlerin olduğu kadar vermiyenlerin de hükümetidir. Kendisine rey vermiyenlerin arzularını dinlemek ve yerine getirmek de ona düşer. Partilerin seçim sırasında gösterdikleri ayrılık seçimden sonra bu suretle birliğe dönmüş ve millet daha kuvvetlenmiştir.

Demokraside particilik ancak böyle anlaşıldığı zaman kuvvettir. Particilik «ayrılık» sayıldığı zaman ise parçalanmak tehlikesi baş gösterir. Hele bizimki gibi etrafı dost olmıyan topluluklarla çevrilmiş bir memlekette çok partili demokrasiye giderken çok dikkatli olmak lâzımdır. Zayıf düştük mü bundan ancak düşmanlarımız faydalanacaktır.

Çok partili hayatın yeni bir devresini hararetle yaşamaya koyulduğumuz, bundan büyük faydalar beklediğimiz şu günlerde memleketseverliğimiz, birlik duygularımız uyanık olsun! Aman dikkat: Particilik bizi birbirimizden ayırmasın!

ŞEVKET RADO

Müebbet Hapse Çevrilen Ölüm Cezaları

Yüksek Adalet Divanınca idama mahkûm edilen 15 sanıktan 12'sinin cezaları Millî Birlik Komitesi tarafından müebbet hapse tahvil edildi. Bu sanıklar, Celâl Bayar, Refik Koraltan, Agâh Erozan, İbrahim Kirazoğlu, Ahmet Hamdi Sancar, Nusret Kirişçioğlu, Bahadır Dülger, Emin Kalafat, Baha Akşit, Osman Kavrakoğlu, Zeki Erataman ve Rüştü Erdelhun'du.

KORALTAN — B. M. M. nin sâkıt başkanı Refik Koraltan oy çokluğu ile idama mahkûm edilmişti. M. B. K. cezasını müebbet hapse tahvil etti...

KİRİŞÇİOĞLU — Tahkikat Komisyonunun Raportörü Nusret Kirişçioğlu'na da oy çokluğu ile ölüm cezası verilmişti. Milli Birlik Komitesi, bu cezayı müebbet hapis olarak değiştirdi.

RÜŞTÜ ERDELHUN
(Sabık Genel Kurmay Başkanı)

AGÂH EROZAN
(Sabık Meclis Reis Vekili)

İBRAHİM KİRAZOĞLU
(Sabık Meclis Reis Vekili)

AHMET HAMDİ SANCAR
(Tahkikat Komisyonu Başkanı)

KALAFAT — Düşük iktidarın eski bakanlarından Çanakkale milletvekili Emin Kalafat oy çokluğu ile idama mahkûm edildi. Komite, onun da cezasını müebbet hapse tahvil etti.

DÜLGER — Tahkikat Komisyonu üyesi Bahadır Dülger oy çokluğu ile idama mahkûm oldu. Komite tarafından cezası müebbet hapis olarak değiştirildi.

KARAR SABAHI MENDERES

15 eylûl 1961... Yassıada. Saat 13.30. Ada kumandanı Albay Tarık Güryay yerli ve yabancı gazetecileri onar kişilik gruplar halinde adanın tutuklular kısmına sokarak önlerinde bir tahta kapı açıyor. Bu odada beyaz bir karyola içinde Adnan Menderes yatmakta ve başında bulunan doktorlar kendisine oksijen vermekte idiler. Helikopterle şehirden gelen ilâçlar masada duruyor... Menderes o gece sabah saat dörde kadar uyumamış ve dördü beş geçe de birdenbire derin bir uykuya dalmıştı. Ertesi sabah mahkemeye çıkmak üzere uyanmadığı görülünce hemen doktorlar çağırılmış, midesi yıkanmış. Hastalığın ya şiddetli korkudan, yahut da Menderesin kendisine evvelce teker teker verilen uyku haplarını yutmıyarak biriktirip karar gecesi bunların hepsini birden yutmasından ileri geldiği sanılıyor. Gazeteciler gördüğü zaman kendisine gelmeğe, gözlerini açmağa başlıyan Menderesin idam kararı gıyabî olarak verilmiştir...

(Bu resim Menderesin Yassıadada çekilmiş son resmidir)

HADIMLI — Sâbık İzmir Valisi Kemal Hadımlı, 4 yıl 6 ay 15 gün hapse mahkûm edildi.

YIRCALI — Münfesih Demokrat Parti Genel Kurul üyesi Sıtkı Yırcalı 4 yıl 2 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

BELGE — Sâbık Muğla milletvekili Burhan Belge 15 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir.

Çeşitli Suçlardan Mahkûm Olanlar

BİNATLI — İstanbul Olaylarından sanık, sâbık Merkez Komutanı Kemal Binatlı'ya 7 yıl hapis cezası verildi.

SAROL — Sâbık Edirne milletvekili Mükerrem Sarol 15 yıl hapis cezasına mahkûm oldu.

ŞAHİN — Sâbık Eminönü Emniyet Âmiri Zeki Şahin'e 19 yıl 9 ay hapis cezası verildi.

YAMANOĞLU — İstanbul olayları sanıklarından Bumin 14 yıl hapis cezasına mahkûm oldu...

Yassıada duruşmaları sırasında, çeşitli dâvalar dolayısiyle adları sık sık geçen bazı sanıkların fotoğrafları ve haklarında verilen kararlar

KINIK — Sâbık Kayseri Valisi Ahmet Kınık 4 yıl 2 ay hapis cezasına mahkûm oldu.

KORUR — Sâbık Başbakanlık Müsteşarı A. Salih Korur 2 yıl 11 ay hapse mahkûm oldu.

KAVUNCU — Tahkikat Komisyonu üyelerinden Osman Kavuncu'ya 7 yıl hapis cezası verildi.

YETKİNER — Sâbık İstanbul Valisi Yetkiner müebbet hapse mahkûm oldu...

KEMAL AYGUN — Kemal Aygün'e de oy çokluğu ile müebbet hapis cezası verildi.

HAYAT - 187

Sakıt milletvekillerinden Mahmut Yüksel, rıhtıma çıktıktan sonra çocuklariyle ilk kucaklaşanlardan biri oldu...

Karar Günü Dolmabahçe

Tahliye edilenlerin ailelerinden bazıları çok uzaklardan gelmişlerdi. Bunlardan biri de, 12 saatte otomobille Aydın'dan gelen, sakıt Bilecik Milletvekili Şevki Hasırcı'nın yakınlarıydı.

Sanık yakınları ve meraklılarla rıhtım çepeçevre idi. Hücumbotları ile gelenlerin içinde beklediklerini teşhis edenler, bir an evvel birbirlerine kavuşmak için böyle sabırsızlanıyorlardı.

Sakıt milletvekillerinden Mehmet Ak sevincini daha uzaktan belli etti. Sonra fotoğrafta görüldüğü gibi, kendisine koşan çocuklarını kucakladı...

İstanbul milletvekillerinden Şair Faruk Nafiz Çamlıbel de tahliye edilenler arasındaydı. Yandaki fotoğraf, şairin eşi ile kucaklaştığı anı tesbit ediyor...

Tahliye edilen 123 sanığın hürriyetlerine kavuşmalarını adım adım takib etmek mümkün değildi. Fakat, arkalarında bıraktıkları hâtıradan hemen kurtulup, sevdiklerine kavuşmak isteği içinde süratle gittikleri görülen bir gerçekti...

Beraet edenlerden çoğu, rıhtıma çıktıkları zaman kendilerini çeviren gazetecilere, bir daha siyasete dönmemeğe kararlı olduklarını söylediler. Bir kısmı da, ailesine kavuşmanın sevincine kendini kaptırıp sarmaş dolaş olmakla yetindi.

MICHÈLE MORGAN

"Ben, **LÜKS** tuvalet sabunu kullanırım", diyor.

Siz de LÜKS Tuvalet Sabunu güzellik bakımını tatbik ettiğiniz takdirde Michèle Morgan ve birçok sinema yıldızı gibi daima güzel olursunuz.

LÜKS tuvalet sabununun sırrı köpüğündedir: bol, yumuşak, koyu bir köpük.

Fevkalâde tesiri sayesinde, cildiniz daha yumuşak, daha pürüzsüz olur ve uzun zaman taravetini muhafaza eder.

Ve, yıkanmanın zevki LÜKS tuvalet sabununun nefis kokusu ile daha da artar.

O halde, siz de sinema yıldızlarının onda dokuzu gibi LÜKS tuvalet sabunu kullanınız.

LT. 6/99 İL - 8064 - 184

İL - 8152 - 185

HERKES
Nuh'un
ANKARA
MAKARNASI'nı
TERCİH EDİYOR

Ankara Makarna Un ve İrmik Fabrikaları
Nuh Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi
İstanbul Tel: 22 10 72 Ankara Tel: 11 23 95

Radar

Karar Günü Dolmabahçe

Saatler ilerledikçe, Dolmabahçe İrtibat Bürosu önündeki kalabalık da artmaya başladı. Bu durum karşısında, hem bir izdihamı önlemek, hem de giriş, çıkışları düzenlemek için gerekli tedbirlere başvuruldu. Kısa zamanda meydan vazifelilerce boşaltıldı.

Yüksek Adalet Divanının kararları, gerekçeleriyle birlikte 1500 sayfa tutuyordu.

Sâkıt Meclis Reisi Refik Koraltan'ın duruşmalar boyunca savunmasını yapan kızı avukat Ayhan Timurtaş da karar günü Yassıada'dan dönenler arasındaydı. Fotoğraf, avukatı, elinde Yüce Divan kararları olduğu halde rıhtımda göstermektedir.

Tahliye edilenler, gazete ve foto muhabirlerinin çeşitli sorularıyle karşılaştılar. Fakat hemen hepsi de, kendilerini bekleyenlere bir an evvel kavuşabilmek arzusu yüzünden intibalarını çok kısa kestiler...

Sâkıtların yakınları, daha ilk saatlerde rıhtım üzerinde toplanmaya başladılar. Bilhassa şık bayanların bazıları geminin gelişini kolluyor, bazıları da, bir arada durup konuşuyorlardı.

TBB - 1720 - 188

KARAR GÜNÜNDEN ÖNCEKİ EN SON OTURUMDA S

IIKLAR TOPLU HALDE YÜCE DİVAN HUZURUNDA

Menderes tamamen iyileştikten sonra

Menderes Ord. Prof. Dr. Sedat Tavat tarafından muayene ediliyor.

İnfaza giderken

İYİLEŞTİKTEN SONRA ÇEKİLEN RESİMLERİ

KARAR sabahı Yassıadadaki odasında uyanmadığı görülen Adnan Menderes'in hemen tedavisine geçilmiş, midesi yıkatılmıştı. İstanbuldan helikopterle ilâç ve mütehassıs doktorlar getirilmişti. Yavaş yavaş kendisine gelen Menderes'in 16 Eylûl günü sağlık durumu tamamen düzelmiş, hattâ bir aralık kendisi sigara ve gazete istemiştir. Daha sonra Ordinaryüs Profesör Sedat Tavat, Amiral Bristol Hastanesi dahiliye şefi Nevzat Yeginsu, Yassıada Garnizon Hastanesi doktorlarından Kebapçıoğlu ve Doktor Yürütgen'den mürekkep heyetin muayenesinden geçirilmiş ve tam sıhhatte olduğu anlaşılmıştır. Bu sahifelerdeki resimler sakıt Başbakanın infazdan biraz önce çekilmiş en son resimleridir. (Yüksek Adalet Divanının kararında Adnan Menderes' in hukuki ve şahsi durumu hakkındaki hükümleri ve M.B.K. İrtibat Bürosunun infaz hakkındaki tebliğini 30. ve 31. sahifelerimizde bulacaksınız.)

DÂVALARI DÜŞENLER

Yüce Divan'ın kararları gereğince beraet eden 123 kişiden başka beş kişinin dâvaları da düşmüştür. İstanbul Olayları dâvası ile ilgili olarak yargılanan Savcı Muavini Cemil Cahit Tokar, Doçent Talia Bali Aykan ve Morg Müdürü Mehmet Dinçer'in dâvaları, af kanunu sebebi ile ortadan kaldırılmıştır. Aynı şekilde 6 - 7 Eylül dâvasından sanık sâbık İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay ile o zamanki Emniyet Müdürü Alâeddin Eriş'in dâvaları da 134 sayılı Af Kanununun birinci maddesi gereğince düşürülmüştür.

Cemil Cahit Tokar, Talia Bali Aykan ve Mehmet Dinçer duruşmada.

Sâbık İstanbul Emniyet Müdürü Alâeddin Eriş tahliye edildiği gün.

Sâbık İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay, Yassıada'da.

İL - 8052 - 166

GRAFİKA

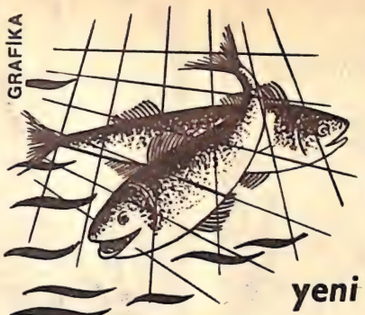

Nuri Usta

bugün size yeni ve lezzetli bir yemek sunuyor...

Balık Köftesi

Kullanılacak malzeme: 1 büyükçe palamut, 1 dilim ekmek, 2 yumurta, 1 soğan, tuz, biber, bahar, tarçın, maydanoz, dereotu 100 gr. SANA.

Yapılması: Palamut ayıklanır, dörde bölünür, yıkanır, hafif limonlu ve tuzlu suda haşlanır, süzülür, kılçık ve kara etleri ayıklanır. Rende soğan SANA'da hafif öldürülür ve süzülür. Bir kap içinde ufalanmış balık etleri, ekmek içi, 1 yumurta, tuz, biber, bahar, tarçın, ince kıyılmış maydanoz, dereotu ve soğan hep beraber karıştırılır, yuvarlak yassı köfteler hazırlanır. SANA tavada eritilir, kızmaya başlayınca, una ve çırpılmış yumurtaya bulanmış köfteler konur, her iki taraftan pembe, pembe kızartılır. Sıcak olarak yeşil salata ile servis yapılır.

Nuri usta

Unutmayınız ki yemeklere dair bilgi edinmek isterseniz bana müracaat edebilirsiniz

Aşağıdaki adrese yazınız:
NURİ-Usta Yemek işleri servisi P.K. 101 - Şişli İstanbul

Ağıza tat, vücuda sıhhat!

S 1236

ETHEM MENDERES VE ŞEM'İ ERGİN

Ethem Menderes (önde) 10 yıl, Ergin 4 yıl 2 ay hapis.

İZZET AKÇAL VE HADİ HÜSMAN

Akçal (önde) müebbet, Hüsman (arkada) 10 yıl hapis.

MEDENİ BERK

Müebbet hapis.

Mahkûm Olan Bakanlar

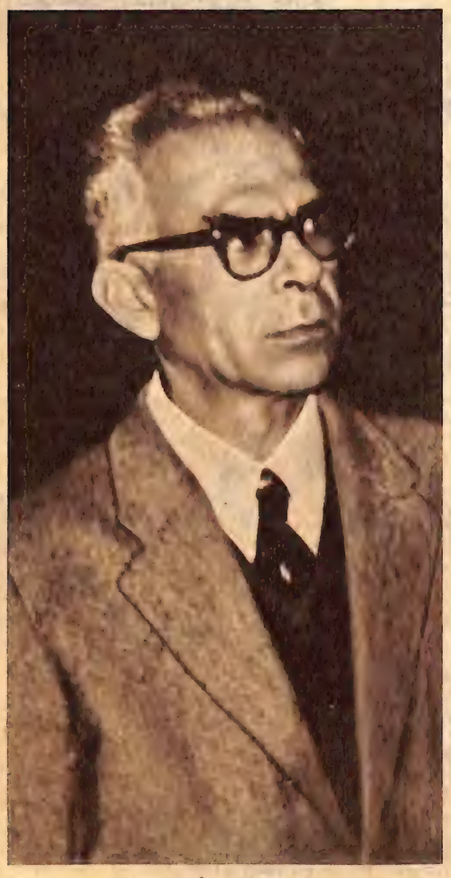

SEBATİ ATAMAN

10 yıl 3 ay hapis.

HALÛK ŞAMAN

10 yıl hapis.

ATIF BENDERLİOĞLU

10 yıl hapis.

Sabık Bakanlar Kurulu üyelerinden 3 ü idama, 4 ü müebbet, 1 i 20 yıl, 1 i 10 yıl 9 ay, 1 i 10 yıl 3 ay, 6 sı 10 ar yıl, 1 i 5 yıl, 1 i de 4 yıl 2 aya mahkûm edildiler.

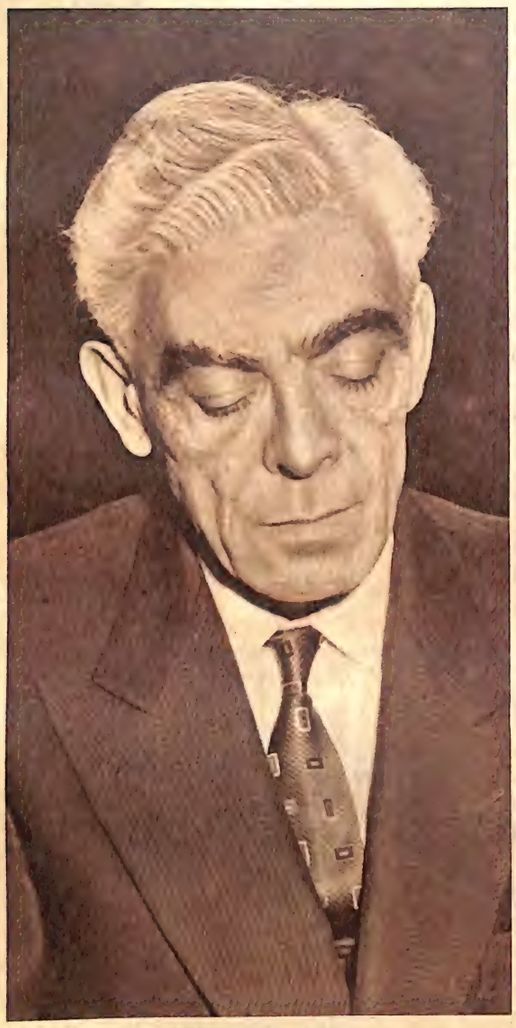

ABDULLAH AKER

5 yıl hapis.

TEVFİK İLERİ

Müebbet hapis.

HAYRETTİN ERKMEN

10 yıl 9 ay hapis.

NEDİM ÖKMEN

20 yıl hapis.

CELÂL YARDIMCI

Müebbet hapis

Hangi dâvalardan mahkûm oldular?

MEDENÎ BERK

(Başbakan Yardımcısı)

Medenî Berk 4 dâvadan sanık olarak yargılandı. Bunlar İpar, Vatan Cephesi, Ankara - İstanbul Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarıydı. Berk, oy çokluğu ile müebbet hapse mahkûm oldu.

İZZET AKÇAL

(Devlet Bakanı)

İzzet Akçal Ankara - İstanbul Olayları dâvalarından ve Anayasayı İhlâl dâvasından sanıktı. Akçal oy çokluğu ile müebbet hapse mahkûm edildi.

CELÂL YARDIMCI

(Adalet Bakanı)

Yüksek Adalet Divanının huzuruna Radyo, İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarının sanığı olarak çıkarılan Yardımcı, oy birliği ile müebbet hapse mahkûm edildi.

ETHEM MENDERES

(Millî Savunma Bakanı)

Ethem Menderes İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarının sanığıydı. Bu sanık da oy çokluğu ile 10 yıl hapse mahkûm oldu.

ATIF BENDERLİOĞLU

(Millî Eğitim Bakanı)

Vatan Cephesi, İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarının sanığı olan Benderlioğlu, oy çokluğu ile 10 yıl hapis cezasına çarptırıldı...

TEVFİK İLERİ

(Bayındırlık Bakanı)

Vatan Cephesi, İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarından yargılanan İleri, oy birliği ile müebbet hapse mahkûm oldu.

HAYRETTİN ERKMEN

(Ticaret Bakanı)

Bu sâkıt Bakan İpar, Zimmet, Ankara - İstanbul Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarından sanıktı. Oy çokluğu ile 10 yıl 9 ay hapis cezasına çarptırıldı.

HÂDİ HÜSMAN

(Tekel Bakanı)

İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarının sanığı Hüsman, oy çokluğu ile 10 yıl hapse mahkûm oldu.

NEDİM ÖKMEN

(Tarım Bakanı)

Nedim Ökmen Köpek, Arsa, İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvalarının sanığıydı. Yüksek Adalet Divanı Ökmen'e 20 yıl hapis cezası verdi.

ŞEM'İ ERGİN

(Ulaştırma Bakanı)

İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasayı İhlâl dâvaları sanığı idi. Bakanlar arasında en az ceza yiyen o oldu. Oy çokluğu ile 4 yıl 2 ay hapis cezasına çarptırıldı.

HALÛK ŞAMAN

(Çalışma Bakanı)

Radyo, İstanbul - Ankara Olayları, Anayasayı İhlâl dâvalarından yargılanan Halûk Şaman oy çokluğu ile 10 yıl hapse mahkûm edildi.

SEBATİ ATAMAN

(Sanayi Bakanı)

İpar, İstanbul - Ankara Olayları, Anayasa dâvalarının sanığı Ataman da, oy çokluğu ile 10 yıl 3 ay hapse mahkûm edildi.

ABDULLAH AKER

(Koordinasyon Bakanı)

Radyo, İstanbul - Ankara Olayları ve Anayasa dâvalarından sanık Aker, oy çokluğu ile 5 yıl hapse mahkûm edildi

YÜCE DİVAN KARARI İLE MÜEBBET HAPSE MAHKÛM OLANLARDAN BİRKAÇI

SAMET AĞAOĞLU

HİLMİ DURA

ENVER KAYA

MUHLİS ERDENER

NURİ TOGAY

Yüksek Adalet Divanı'nın kararı ile müebbet hapse mahkûm olanlar şunlardır:

Medeni Berk (Başbakan yardımcısı, Devlet Bakanı), İzzet Akçal (Devlet Bakanı), Celâl Yardımcı (Adliye Bakanı), Tevfik İleri (Bayındırlık Bakanı), Samet Ağaoğlu (DP Genel İdare Kurulu üyesi), Ethem Yetkiner (İstanbul Valisi), Kemal Aygün (İstanbul DP il ve Belediye Başkanı), Hüseyin Ortakçıoğlu (Salâhiyet Kanunu teklifçisi), Reşat Akşemseddinoğlu (Salâhiyet Kanunu teklifçisi), Vacid Asena (Tahkikat Komisyonu üyesi), Kemal Biberoğlu (Tahkikat Komisyonu üyesi), Hilmi Dura (Tahkikat Komisyonu üyesi), Himmet Ölçmen (Tahkikat Komisyonu üyesi), Necmeddin Önder (Tahkikat Komisyonu üyesi), Ekrem Anıt (Tahkikat Komisyonu üyesi), Kemal Özer (Tahkikat Komisyonu üyesi), Selâmi Dinçer (Tahkikat Komisyonu üyesi), Mazlum Kayalar (DP Grup Başkan Vekili), Rauf Onursal (DP Genel İdare Kurulu üyesi), Murat Âli Ülgen (Afyon milletvekili), Selim Yatağan (Ağrı milletvekili), Sadık Erdem (Antalya milletvekili), Necati Çelim (Aydın milletvekili), Salâhaddin İnan (Bitlis milletvekili), Nuri Togay (Çanakkale milletvekili), Muhlis Erdener (İstanbul milletvekili), Enver Kaya (İstanbul milletvekili), Kemal Serdaroğlu (İzmir milletvekili), Hâdi Tan (Kastamonu milletvekili), Cemal Tüzün (Kocaeli milletvekili), Sezai Akdağ (Manisa milletvekili).

ZORLU İLE POLATKAN İDAM EDİLDİ

59 Numaralı Tebliğ:

M. B. Komitesi İrtibat Bürosunun (59) numaralı tebliği şudur:

1 — Sâkıt Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ile sâkıt Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın Millî Birlik Komitesi tarafından tasdik edilen idam hükmü 16 eylûl 1961 cumartesi günü sabaha karşı infaz edilmiştir.

2 — Hakkındaki idam hükmü tasdik edilen diğer suçlu sâkıt Başbakan Adnan Menderes'in mezkûr vakitte hastalığı devam ettiğinden hüküm infaz edilememiştir. Tebliğ olunur.

Yüksek Adalet Divanı Karar Dosyasından:

Fatin Rüştü Zorlunun Şahsi ve Hukuki Durumu

Seçim ve Emekli Sandığı Kanununun 39 uncu maddesinin tâdil lâyihalarını Bakan sıfatiyle imzalamış ve lehlerine oy vermiştir. Kırşehir kanununa da milletvekili sıfatiyle oy vermiştir. Tahkikat Encümeninin kurulması ve Salâhiyet Kanununun Meclisten çıkması üzerine memlekette yapılan öğrenci gösterilerine muvazi olarak yurt dışındaki Türk öğrencilerinin de gösteriler yapmaları münasebetiyle Dışişleri Bakanlığından Londra Büyükelçiliğine gönderilen 4/5/1960 ve 2002/100 sayılı şifrede (... Mahut talebe nümayişlerinden B.B.C.'nin Türkçe neşriyatında halkın ve ordunun da iltihakiyle inkişaf eden hâdiseler imiş intibaını verecek bir lisanla bahsedildiği tesbit olunmuştur.

B.B.C.'nin Türkçe neşriyatını tertipleyen Türkler ve bazı sâbık Türk tabaaları Büyükelçilikçe teker teker tanınmaktadır. Bunların salâhiyet ve mesuliyet mevkiinde olanlarını celbederek hakikatlere uymayan hususi maksatlara mâtuf mahiyetteki bu neşriyat hakkında ciddî şekilde istizahta bulunmanızı, ihtar yapmanızı rica ederim).

Gene Dışişleri Bakanlığından Waşington, Londra, Roma, Kahire, Tahran, Karaşi, Atina, Oslo, Bern ve Stokholm Elçiliklerine yazılan 5/5/960 tarih ve 2023/162 sayılı yıldırım işaretli şifrede: (Bugün Reisicumhurumuzla Başvekilimiz Kızılay'a gelirken Halk Partisi gençlik koluna mensup 15 - 20 yaşlarındaki 100 kişi kadar bir kalabalığın nümayiş yapmaya kalkmaları üzerine Reisicumhurla Başvekilimiz otomobilden inip nümayişçilerin arasına girmişlerdir. Nümayişçiler derhal korkarak kaçmışlar ve orada bulunan halk da iki devlet adamımızı şiddetle alkışlamaya ve nümayişçileri dövmeye ve onları yakalayarak polise teslime başlamışlardır.

Halk Partisine mensup kimselerin verdiği yanlış malûmat ile bazı ajanslar Başvekilimizin tecavüze uğradığını bildirmeye kalkışmışlarsa da bu tamamiyle her türlü hakikatten uzaktır. Durumun Ecnebî Ajanslara ânında duyurulması mecburidir.) denilmiştir.

Gene Dışişleri Bakanlığınca Roma Büyükelçiliğine de havanın değiştirilmesi yolunda diğer Büyükelçilere aynı mahiyette 2021/161 sayılı ve 5/5/960 tarihli şifre çekilmiştir.

9/5/960 tarih ve 2088/37 sayılı ve bizzat sanığın dikte ettiği şifrede: (... Gazetecilere bir de kokteyl vererek kendilerini aynı mealde tenvire devam buyurmanızı rica ederim.)

Gene Waşington Büyükelçiliğine çekilen 10 mayıs 1960 tarih ve 2097/115 sayılı şifrede (... Nümayiş yapan öğrencilerin Basın ve Yayın tarafından alınan resimde görülenlerin numara konulmak suretiyle isimlerinin bildirilmesi) ve gene bizzat emriyle bütün elçiliklere, konsolosluklara, Birleşmiş Milletler ve NATO Daimî Delegeliklerine yazılan 21 mayıs 1960 tarih ve 2233/180 sayılı şifrede: (1 — Harbiye Mektebi talebesi Nehru'nun Ankara'yı ziyareti münasebetiyle kendilerine verilmiş olan nöbet vazifesini ifadan sonra Dahilî Nizamnamelerine ait bir tatil meselesi sebebiyle sessiz ve silâhsız bir yürüyüşe mübaşeret etmişlerse de kumandanlarının müdahalesiyle mekteplerine muntazam bir şekilde girmişlerdir.

Yürüyüş esnasında bazı Halk Partisi mensupları tarafından kendilerine söylenilmek istenilen kışkırtıcı mahiyetteki sözleri de takbih ve alkışları da reddetmişler, hareketlerinin hiçbir siyasi mânası olmadığını daima bağırmışlardır.

2 — Ajansların suiniyete makrun neşriyatı karşısında tedbirli olmanızı ve gereken tedbirleri derhal ve hattâ mütekaddim şekilde yapmanızı rica ederim.) denilmiş ve böylece elçiliklerimize ve konsolosluklarımıza yurt içindeki hakiki manzara ve havayı hakikat hilâfı olarak bildirdikleri bu şifre yazılarının münderecatından açık olarak anlaşılmıştır.

Sanık Ethem Menderes'in 21/8/1959 tarihli hâtıra defterinin yaprağında: (... Tayyar Emre «Bütçe Mali Kontrol Müşaviri» Polatkan'ı her fırsattan istifade ile istismar ediyor. Zorlu ile müşterekirler. Kayseri NATO Meydanı ihalesini telmih ile...)

Sanık Refik Koraltan'ın 30/12/1959 tarihli hâtıra defterinin yaprağında (... Fatin Rüştü Zorlu'nun zorlayarak kurmak istediği hırsızlık şebekesinin korkunç manevrası devam ediyor. Bu hırsızlığa Adnan bilmiyerek bu korkunç hırsızlık şebekesinin kurucusu oluyor.)

Gene Refik Koraltan'ın hâtıra defterinin 9/1/1960 yaprağında: (Bugün Mecliste Riyaset Makamına Mükerrem Sarol geldi. Umumi hasbihal sırasında çok dikkate değer sözler söyledi. «Fatin Rüştü Zorlu artık hiçbir devirde görülmemiş bir hırsızlık şebekesi kurdu.»)

Sanık Şem'i Ergin'in hâtıra defterinin 28/10/1957 tarihli ve 27 nci sahifesinde: (... İşte bir iktidarın Hariciye Vekili Fatin Rüştü Zorlu mevkiinin verdiği imtiyazlarla çevirdiği dalavereler yüzünden kendisi zengin olmakla kalmamış, kendi yüzüne yapıştırdığı kara damgadan bir miktarını da yabancı devletler muvacehesinde Türk Devletinin de yüzüne bulaştırmıştır... İşte bu insanların ortada namuslu insanlar gibi fütursuzca dolaşması ve Hükümet Reisinin bunları yanından ayırmaması parti olarak dahilde itibarımızı düşürüyor...)

Sanık Nedim Ökmen'in eşine ait olup sonradan tevdi edilen hâtıra defterinin 14/12/1955 tarihli yaprağında: (... Döviz Komisyonu başlı başına bir âlemdir. Başta Maliye Vekili olduğu halde Başvekil yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu, Ticaret Vekili Yırcalı ve hempaları öyle bir atılış atıldılar ki bütün Türkiye günlerce bu dedikodu ile çalkandı durdu. Birisi kardeşi ve bacanağını Karûn yaptı. Diğeri bir bakkalın oğlu idi, milyoner oldu. Zorlu vaktiyle Tevfik Rüştü'nün kızını almıştı. Paris'te saray gibi evinde hanımı ile kızı oturuyor. Kendisi de burada Vesamet denilen metresi ile resmen kordiplomatiğin davetlerine gidiyor, herkesin içinde öpüşüp sevişiyor. Karısı Başvekilin karısı ile teyzezade olduğu için bu mertebeye çıkmıştı.)

Sanık Abdullah Aker tarafından 27/5/1960 tarihinde Bakanlar Kurulunda tutulan notta: (... Sanık Fatin Rüştü Zorlu... Evvelâ sokaklarda nümayişleri durdurmaktır. Bu da kolay bir iş değildir. Çünkü 20 kişiyi yakalamakla bu iş bitmiyor... Eğer kendimize güvenebiliyorsak bu raporu «Tahkikat Komisyonu raporu» biraz daha inceliyelim. Bir iki ay çalıştıktan sonra propagandamızı hazırlıyalım. Bir anda seçimle karşılarına çıkalım başka çare yoktur. Tek bir çare vardır: Halk Partisini kapatmak bütün mebuslarını tevkif...) dediği yazılıdır.

Bu hâtıra notlarına göre sanık Fatin Rüştü Zorlu'nun bulunduğu mevkiin nüfuzundan istifade ederek meşru olmayan kazançlar peşinde koştuğunun şuyu ve tevatür halinde bulunduğu anlaşılmaktadır. İktidarda kalmak için Halk Partisini kapatıp, Halk Partili milletvekillerini hapse atmayı da göze aldıkları kendi aralarında konuşulan bir konu olduğu görülmektedir.

Sanık Fatin Rüştü Zorlu, Divanın 960/3 numarasında kayıtlı 6 - 7 Eylûl Olayları ile 960/13 numarasında kayıtlı İpar Transport Şirketinin döviz kaçakçılığı dâvasında, 960/20 numarada kayıtlı Radyo ve 960/4 numarada kayıtlı İstanbul - Ankara dâvalarında mahkûmiyetleri yoluna gidilen sanıklar arasındadır.

Batı demokrasileriyle işbirliği yapmak Anayasa'yı kasden ihlâl etmek suçu işlenmesine ve dikta rejimine gidilmesine bir mâni teşkil etmemesi icab eder. Bunun halihazır devletler arasında misalleri de vardır.

Öğrenciler hakkındaki elçiliklere ve konsolosluklara çekilen şifrelerin Dışişleri Bakanlığından çekildiği muhakkak olduğu gibi bunlardan bir kısmının da bizzat sanık tarafından dikte ettirildiği açık olarak görülmektedir.

Olaylardan ve neticelerinden haberdar olduğuna göre zaman zaman yurt dışında bulunmasının neticeye bir tesiri olmaması icab eder. Kaldı ki sanık Fatin Rüştü Zorlu duruşmanın başından sonuna kadar Celâl Bayar ve Adnan Menderes'le birlikte olduğu intibaını vermiştir. Her ikisi de aslî iştirak halindedir.

Hasan Polatkanın Şahsi ve Hukuki Durumu

Seçim, Emekli Sandığı Kanununun 39 uncu maddesinin değiştirilmesi, Kırşehir vilâyetinin kaldırılması hakkındaki kanun lâyihalarını Bakan olarak imzalamış ve lehlerine oy vermiştir.

Halk Partisinin mallarının istirdadı kanununa da rey vermiştir. Tahkikat Komisyonu kurulmasına rey verdiğini kendisi de kabul etmiştir.

Sanık 3/12/1959 tarihli grupta yaptığı konuşmada: (... Hazinenin veya iktisadi Devlet Teşekküllerinin sermayesine iştirak ettikleri anonim şirketlerde idare meclisi üyesi veya murakıbı olarak vazife gören mebus arkadaşlar mevcuttur. Adedi 25'tir. 5 tanesi bu vazifeden herhangi bir ücret almamaktadır. Bazı mebus arkadaşlar da bulundukları vazifenin ücretini mahallî D.P. teşkilâtına bıraktıklarını ifade eylemişlerdir. Bu arkadaşlar aynı zamanda hissedardırlar... Arkadaşlarımızın kendi bölgelerindeki işlerin başında bulunmasında partimiz bakımından menfaat mevcuttur. Bir kısım fabrikalarda üç ilâ beş bin işçi mevcuttur. Buralar Halk Partililerin istismar yeridir.) demiştir.

Ethem Menderes'in hâtıra defterinin 21.8.959 günlü yaprağında: (... Tayyar Emre «Bütçe Malî Kontrol Müşaviri» Polatkan'ı her fırsattan istifade ile istismar ediyor. Zorlu ile müşterekirler demiş. Kayseri NATO Meydanı ihalesine telmih ile...) yazılıdır. Yukarıda Fatin Rüştü Zorlu bölümünde Nedim Ökmen'in karısının hâtıra defterindeki notta Hasan Polatkan'a ait kısım da dikkate şayandır.

Sanık Şem'i Ergin'in hâtıra defterinin 28/10/957 tarihli yaprağında: (... İşte bir Emin Kalafat, işte bir Maliye Vekili Hasan Polatkan ne olsun zavallı millet bu kadar aç insanı doyurmağa müsait midir?) diye kaydolunmuştur.

Sanık Hasan Polatkan, Divanın 960/18 numarasında kayıtlı Refik Koraltan'ın ve 960/13 numarasında kayıtlı İpar Transport Şirketinin döviz kaçakçılığı işinde ve 960/4 numarada kayıtlı İstanbul - Ankara Olayları dâvalarında mahkûmiyetleri cihetine gidilen sanıklar arasında bulunduğu gibi 960/11 numarasında kayıtlı Vinylex Şirketi işlerini sıfatını suiistimal ederek rüşvet almak ve rüşvet va'dini kabul etmek suçlarından da mahkûmiyeti cihetine gidilmiştir. Bu şirketin sanki bir ortağı imiş gibi işlerini muhtelif banka ve müesseselerde takib etmiş şirketin işlerini takib eden Ragıp Sipahiden açıkça menfaat ve rüşvet teklif eden mektuplar aldığı halde onunla muhabereye ve sıkı temasa devamda hiçbir mahzur görmemiştir. O derecede ki uhdesindeki devletin Maliye Bakanlığının şeref ve haysiyetini küçültmüştür. (Tafsilât ve karar gerekçesi ikinci bölüm 3, 8, 9, 10 numaralardadır).

Sanık Hasan Polatkan Celâl Bayar ve Adnan Menderes'le aslî iştirak halindedir.

KARAR SABAHI BAYAR Saat dokuzu 40 geçe, sanıklar kafilesinin önünde Bayar ilerliyordu. Salona girince kulaklıklarını takarak hakkında verilen ölüm cezasını dinlerken bir heyecan alâmeti göstermedi. Bekliyor gibiydi... (Bu ceza sonra yaşının 65'i geçmesi sebebiyle müebbet hapse çevrilmiştir.)

SON GÜN

14 ekim 1960'dan beri Türkiyenin en hareketli adası olan Yassıada son faaliyetli gününü yaşıyordu. Salonda o kadar derin bir sessizlik vardı ki zabıt kâtibinin çevirdiği kâğıtların hışırtısı dahi işitiliyordu. Arasıra bu sükûneti ada üzerinden geçen jet filolarının gürültüsü yırtıyordu. (Karar günü salondan 2 enstantane görülüyor.)

Hayat

Gerçekten yaşanmış bir macerayı tefrika etmeye başlıyor...

ÖLDÜREN DENİZ

21 gün ve 21 gece Okyanusun ortasında aç, susuz ölümle mücadele eden bir avuç insanın tüyler ürpertici hikâyesi

YAZAN: EDWARD V. RICKENBACKER
ÇEVİREN: ADNAN ERİM

1

DEHŞETLI bir sarsıntıyla Okyanusun üzerine oturduk. Yanımdaki cam o anda tuzla buz oldu! Üst pervazı kopup suya uçtu. Deniz suları oluktan boşanır gibi uçağın içine dolmaya başladı!

Yerimden fırlamış, başka bir pencerenin önüne kapaklanmıştım. Albay Adamson'u yanıbaşımda gördüm. Başçavuş Alex ile De Angelis biraz ilerde, kırılan bir pencereden dışarı çıkmaya uğraşıyorlardı.

Telsizci Reynolds elleriyle yüzünü kapatmıştı. Parmaklarının arasından kanlar fışkırıyordu! O sırada makinist Bartek'in sesi duyuldu:

— Herkes sandallara! Çabuk!...

Pilotlar, kauçuk sandallardan birini suya atmışlar, içine girmeye çalışıyorlardı. Bize ellerini uzattılar. Yanlarında iki kauçuk sandal daha vardı. Güçlükle uçağın penceresinden çıktık. Sekiz kişi alelâcele üç sandala tıkıldık. Ufacık küreklere sarıldık.

Biraz ilerde uçağımız, yavaş yavaş Okyanusun derinliklerine gömülüyordu...

Bu hâdisenin cereyan ettiği tarih 21 ekim 1942 idi. Saat tam 14.36'yı gösteriyordu.

■

Bütün cephelerde Amerikan kara kuvvetlerini, avcı ve bombardıman uçaklarını teftişe memur edilmiştim. Bizim hava birliklerimizle düşman hava kuvvetlerini mukayese eden bir rapor hazırlıyacaktım. New York'tan bir uçakla yola çıktım. Önce İngiltere, İrlanda ve İslânda'ya uğradım. Buralarda iki hafta kaldım. Amerikan komutanları, pilotları ve makinistleriyle konuştum. Amerikaya döndüm. Harbiye Bakanlığına ilk raporumu vererek bu sefer de Pasifik Adalarına doğru hareket ettim...

Yanımda, eski arkadaşım Albay Hans Adamson vardı. 17 ekim gecesi New York'tan ayrıldık. San Francisco'ya varınca bir yolcu uçağına binip 20 ekim sabahı Honolulu'ya konduk. Buradan sonra, belli başlı uğrak yerlerimiz Avustralya, Yeni Gine ve Guadalcanal olacaktı. Ben, hemen o gece yola devam etmek istiyordum. «Hickam» hava alanının komutanı Tuğgeneral William L. Lynd, saat 22.30'da bize bir uçak hazırlatacağını vadetti. Hangi uçak olacağı hakkında bir şey söylemedi. Fakat ben, B-24 verileceğini tahmin etmekteydim. Çünkü bu tipler diğerlerine nispeten daha genişti.

Bu tahminim isabetli çıkmadı. «Uçan Kale» tipinden başka uzun menzilli uçak bulunmadığından bize onlardan biri tahsis edildi.

Saat tam 22.30'da uçağımızda yerlerimizi aldık. Bir de misafirimiz vardı: Başçavuş Alexander Kaczmarczyk. Bizimle beraber Avustralya'ya kadar gidip kıtasına iltihak edecekti.

Pilotumuz Cherry, genç bir yüzbaşıydı. Hareketten evvel üç, beş kelime konuştuk. Havanın uçuşa pek müsait olduğunu söyledi. Hakikaten gökyüzünde yıldızları rahat rahat sayıyorduk...

Motorlar işlemeye başladı. Uçan Kalenin ağır gövdesi yavaş yavaş hareket etti. Çok geçmeden tekerlekler yerden kesildi. Uzun saatler sürecek Pasifik yolculuğumuz başlamış oldu...

Üç bin metre yükseklikte uçuyorduk. Arkamda trençkotum vardı. Kalın bir battaniyeye sarılmıştım. Böyle olduğu halde vücudum hafif hafif ürperiyordu. Gözlerimi kapayıp biraz kestirmeye çalıştım...

Uyandığım zaman saat 6.30 olmuştu. Etraf aydınlıktı. Termosumdan biraz meyva suyu içtim. Sonra pilotun yanına gittim:

— Söyle bakalım: Nerelerdeyiz Cherry?... diye sordum.

— Yolun dörtte üçünü aştık... dedi. Tam 9.30'da adaya inmiş olacağız.

Hava gene sakindi. Yüksekten uçuyorduk. Altımızda tek tük bulutlar görünüp kayboluyordu. Güneş tamamen doğmuştu.

İki saat daha uçtuk. 8.30 oldu. Uçağımız yavaş yavaş alçalmaya başladı. Önce bulutların arasına girdik. Sonra onları üstümüzde bıraktık. Altımızda uçsuz bucaksız bir deniz uzanıyordu. Yarım saat kadar da böyle uçtuk. Sabırsızlanmaya başlamıştık. Hepimizin gözleri ufukta, ineceğimiz adayı arıyordu. Fakat denizin üzerinde en ufak bir nokta bile görünmüyordu!...

Saat 9.30 oldu. 10 oldu... Gene bir şey yok!...

Telsizci, telsizle «X» adası ismini verdiğimiz adacığı aramaya başladı. Biraz sonra temas tesis etti. Acele cihet tâyinini istedi. Aletleri olmadığı için işimize yarar bir cevap veremediler. Telsizcimiz bu sefer de «Y» adasını aradı. Onu da buldu. Fakat onlar da sadece, batı istikametinde olduklarını söylediler. Biz zaten saatlerden beri batı istikametinde uçmakta idik! Şimdiye kadar çoktan adanın üzerine gelmiş olmamız lâzımdı! Halbuki yüzlerce kilometre uzağında bulunduğumuz besbelliydi. Uçsuz bucaksız denizde en ufak bir nokta seçemiyorduk! Pilotumuz tekrar yükselmeye başladı. İki bin metreye tırmandık. Geniş daireler çizerek dürbünlerimizle Okyanusun üzerini taramaya başladık. Bu arada, telsizci, «Y» adasiyle tekrar temasa geçti. Uçaksavar toplarla havaya ateş etmesini söyledi. Adadan, ateş edilmeye başlandığı cevabı geldi. Hayret! En hafif bir ses bile duymuyorduk. Koskoca gökyüzünde bir tek mermi patlaması gözümüze ilişmiyordu!...

Telsizcimiz, tekrar «X» adasiyle temas etti. Birkaç uçak havalandırıp bizi aratmalarını söyledi. Onu da yaptıklarını bildirdiler. Gene netice yok! Saat on üçe yaklaştığı halde ufukta bir tek uçak görünmedi! Peki, nasıl olmuştu da yolumuzu bu kadar feci şekilde kaybetmiştik? Pilotlarımız en tecrübeli, en usta havacılardı. Aletlerimiz mükemmelen işliyordu. Neredeydi bu iki ada?... Anlaşılması imkânsız bir mesele!

Artık kanaat getirmiştik ki, koca Okyanusun ortasında tam mânasiyle kaybolmuş bulunuyoruz!... Yapacak hiçbir şey yoktu. Benzinimiz de bitmek üzereydi. Geri dönemezdik. İleri gidemezdik. Çaresiz, Okyanusun suları üzerine mecburi iniş yapacaktık!...

Telsizcimiz, mütemadiyen etrafa imdat işaretleri göndermeye başladı. Pek zayıf olarak, son bir ümidimiz kalmıştı: Belki bir gemiye tesadüf ederdik veya «SOS» işaretlerimizi alan bir gemi bizi kurtarmaya gelebilirdi...

Bir saat imdat işaretlerimize kimseler cevap vermedi! Demek bu civarda hiçbir gemi bulunmuyordu!...

Saat 13.30'da bütün ümitlerimiz kırıldı. Benzinimiz beş, on dakika idare edebilecekti. Altımızda göz alabildiğine uzanan korkunç Okyanusun köpüren dalgaları bizi bekliyordu...

Uçakta sekiz kişiydik. Albay Adamson, başçavuş Alex, pilot Cherry, telsizci Reynolds ve benden başka, makinist Bartek, seyir subayı De Angelis ve ikinci pilot Whittaker...

İniş için hazırlığa başladık. Ben hemen kuyruk tarafına gidip bütün ağırlıkları, bagajları, yatakları, battaniyeleri, hattâ boş termos şişelerini bile denize fırlattım. Ortada bulduğum bir haritayı iç cebime soktum. Ondan sonra can yeleklerimizi taktık. Başçavuş Alex, yarım kutu süt tozunu termosuna boşalttı. «Sütlü kahve içmezsem yapamam!...» diye şaka etti. Adamson, termoslarımızdaki suları içip bitirmemizin daha iyi olacağını söyledi. Ben itiraz ettim:

— Sularımızı muhafaza edelim, ne va-

kit kurtulacağımız belli değil... dedim.

Sonra, içinde sigara paketleri bulunan kutuyu açarak herkese birer paket sigara dağıttım.

Uçağımızın motorları hâlâ muntazaman işliyordu. Denizden pek az yüksekte uçuyorduk. Kolumdaki saat 14'ü gösteriyordu. Nerdeyse motorlar birdenbire duracak, hepimiz sulara gömülüvereceğiz gibi geliyordu. Genç pilotumuz Cherry, buna meydan vermemek için suya iyice yaklaşmaya başladı. Ben, âni sarsıntı neticesinde meydana gelecek çarpışmadan yüzümü muhafaza maksadiyle elime bir paraşüt almıştım. Bunu göğsümü ve yüzümü koruyacak şekilde tutuyordum.

Ortada bir kangal ip gördüm. Hemen alıp belime doladım.

Adamson, koltuğundan kalkarak yere oturmuş, ayaklarını öne doğru uzatmıştı. De Angelis de onun yanındaydı. Başçavuş Alex'le Bartek, pilot mahallinde kauçuk sandalları suya atmak üzere hazır bekliyorlardı. Reynolds ise, telsizinin başında hâlâ «SOS» işaretleri göndermeye uğraşıyordu!...

Denizden yüksekliğimiz on metre var yoktu! Heyecanla bekledik. Pilotumuz o sırada, bize doğru seslendi:

— Suya değer değmez derhal dışarı fırlamalıyız! Uçak 25 tondur. Su üstünde en çok 30 saniye kalabilir!...

Sözünü bitirir bitirmez dehşetli bir sarsıntıyla ileri doğru fırladık. Suyun üzerine oturmuştuk. Pencereler o anda kırılmış, içeri sular dolmaya başlamıştı! Bartek, sağ kanad üzerinden haykırıyordu:

— Çabuk dışarıya! Çabuk sandallara! Haydi, çabuk, çabuk!...

İki büyük kauçuk sandal, otomatik olarak denize fırlamıştı. Bartek, bunlardan birine atladı. Pencerenin dibine gelerek kolumdan yakaladı. Bir çekişte beni sandalın içine aldı. Sonra Adamson'u dışarı çektik.

İkinci kauçuk sandala Cherry, Whittaker ve Reynolds dolmuşlardı. Fakat üçüncü sandal tersine dönmüş, Alex'le De Angelis denize dökülmüşlerdi. Onlara yardım edecek vaziyette değildik. Deniz sertti. İri dalgalar bizi de devirmek için mütemadiyen üzerimize hücum ediyordu! Buna rağmen, onların yanına gitmeye uğraştık. Bir türlü gidemedik. Alex, bir ara sandalı yakalamaya muvaffak oldu. De Angelis de, onun yanına geldi. Sandalı tekrar çevirdiler. Güçlükle içine girdiler.

Bu sırada uçağımızın burnu tamamen sulara gömülmüş, kuyruğu havaya dikilmişti.

Dalgaların tesiriyle birkaç saniye içinde uçaktan elli metre kadar açılmıştık. O zaman belime doladığım ip aklıma geldi. Hemen çözerek bir ucunu Cherry'nin sandalına, öteki ucunu da Alex'e fırlattım. İkisi de yakaladılar. Üç sandal birbirimize bağlandık.

O sırada uçağımızın kuyruğu suların arasında kaybolmuş, koca gövde Okyanusun dibine çökmüştü.

Artık, ucu bucağı belirsiz koca Pasifiğin ortasında, sekiz kişi, geçecek bir gemiyi veya bir uçağı beklemek üzere kalakalmıştık. Bu da kimbilir kaç gün sonra olacaktı!...

Ön sandaldan biri seslendi:

— Kimde su var?...

Hepimiz birbirimize bakıştık. Kimsede termos yoktu. O kargaşalık esnasında ya kırılmıştı, ya denize düşürmüştük. Hiçbirimiz bir damla içecek suya malik bulunmuyorduk!

Yiyecek namına da bir şeyimiz yoktu! Cherry'nin cebinde dört portakal kalmıştı. Benim cebimdeki çikolata paketi deniz suyu ile ıslanmış, yenmiyecek hale gelmişti. Sigaralar da öyleydi! Sekiz kişi ancak dört portakalla kalmıştık! Kimbilir kaç gün Okyanusun ortasında aç ve susuz çalkalanıp duracaktık...

Asıl korktuğum şey açlık değil, çıplaklıktı. Ben giyiniktim. Adamson da giyinikti. Fakat diğerleri ayakkabısız, ceketsiz ve hattâ gömleksizdi!... Şimdi hava sıcaktı. Güneş çekilip karanlık basınca dehşetli bir ayazın başlıyacağına şüphe yoktu!

Benimle aynı sandalda olan Adamson, belinden pek mustaripti. Dehşetli sarsıntı sırasında arkası bir yere çarpmış, fena halde ağrıyordu. Başçavuş Alex de baygın gibi yatıyor, ikide bir doğrularak yuttuğu deniz sularını çıkarmaya uğraşıyordu...

Kauçuk sandallar da o kadar küçüktü ki, bir kişi şöyle uzanayım dese, diğer ikisi muhakkak dimdik oturmak mecburiyetinde kalıyordu. Gece olunca ne yapacaktık, buna bir türlü aklım ermiyordu! Soğuk bir taraftan; uykusuzluk ve açlık bir taraftan kaç gün dayanabilecektik? Sekiz kişiye dört portakal yarım gün bile yetmezdi!

Reynolds, cebinden bir şeyler çıkardı.

— Bizim için en kıymetli şey budur!... diye mırıldandı.

Bir de baktık ki, iki balık oltası!... Nerede bulmuştu onları?... Uçakta toplanırken gözüne ilişmiş, hemen alıp cebine indirmiş! Hakikaten bizler için Pasifiğin ortasında bundan daha kıymetli şey olamaz!... Lâkin, bir de yem meselesi var!... Olta olmuş, yem olmadıktan sonra balık nasıl tutulur?...

Saatlerce yemsiz balık tutmaya uğraştık. Beyhude yorulduk. Çıplak iğneye atlıyacak kadar aptal bir balığa tesadüf edemedik!

Sağımızdan, solumuzdan bir sürü küçük, büyük köpek balıkları geçip gidiyordu. Bereket versin, bize saldırmak akıllarına gelmiyordu. Suyun içinde olsak gelirdi ya!...

Bu balıkların yavrularını birkaç defa ellerimizle yakalamaya uğraştık. Fakat derileri o kadar kaygandı ki, sabun gibi avcumuzdan kaçıveriyordu. Hani ya, bir tanesini tutabilsek çiğ çiğ yiyecektik!...

Birinci günümüz boş yere çırpınmalar içinde geçti, gitti. Dört portakaldan birincisinin yarısını sekize taksim edip yedik. Geriye üç buçuk portakal kaldı...

O gece, güneş çekildikten sonra hava yavaş yavaş soğumaya başladı. İyice karanlık basınca dehşetli bir ayaz çıktı. Dalgaların çarpmasından ıslanmış olan elbiselerimiz kurumamıştı. Her tarafımıza ıslak ıslak yapışmaya başladı. Biraz sonra vücudumuzu bir titremedir sardı! Gece yarısına doğru bu titreme sanki kemiklerimize geçti. Her tarafımız sızı içinde kaldı!

Etraf zifirî karanlıktı. Korkunç bir perde gibi gözlerimizin önüne inen tüyler ürpertici bir karanlık!...

(Devamı gelecek sayıda)

Yeşil Ayakkabılı Kız

Tesadüflerin ortaya çıkardığı güzel, ama esrarlı bir kız. Aşkı tanımıyan genç bir doktor. Doktoru deli gibi seven bir hemşire. Bütün bu şahıslar etrafında dönen beklenmedik olaylar... Korku, heyecan, aşk ve ihtirasla dolu bu romana bugünden itibaren başlıyoruz.

YAZAN: HANS R. ENGELMANN
ÇEVİREN: ERİ IŞIL

1

Dr. Martin Kielegger gece yarısına doğru hastaneden çıktığı vakit çok yorgun görünüyordu. On altı saat evvel bir apandisit ameliyatiyle işe başlamış, bunu diğer bir sürü ameliyat takibetmişti. Almanyanın en meşhur operatörlerinden biriydi. İki sene evvel tanınmış nisaiyeci, arkadaşı Dr. Erwing Sommer ile birlikte Hamburg şehrinin en modern hususî kliniğini kurmakla en büyük emeline nail olmuştu.

Yorgun adımlarla kliniğin bahçesinde duran arabasına doğru yürüdü. Arabaya binmeden evvel başını yukarı doğru kaldırınca gözü, ışığı sabaha kadar hiç sönmiyen gece hemşiresine mahsus odanın penceresine ilişti. Pencerenin önünde duran sarışın genç kız bu gece nöbet sırası kendisinde olan hemşire Brigitte idi. Doktorun kendisine baktığını görünce utandı ve perdeyi düzeltir gibi yaparak içeri çekildi. Dr. Kielegger yorgunluğuna rağmen gülümsedi. Hemşire Brigitte şimdiye kadar beraber çalıştığı ameliyat hemşirelerinin en kabiliyetlisi, aynı zamanda hastanenin en güzel kızıydı. Genç ve bekâr olan erkekler, hattâ bazı evliler bile bu kızın teveccühünü kazanmak için uğraşıyor fakat hepsi de tersleniyordu. Dr. Kielegger bu kızı ilk defa böyle mahcup görmüştü. Bu düşüncelerle arabasına bindi fakat motoru işlettiği zaman kızı unutmuştu bile. Kırk altı yaşlarında bekâr bir adam olmasına rağmen hemşire Brigitte bir kadın olarak kendisini alâkadar etmiyordu.

Dr. Martin arabasını şehir istikametinde sürmeye başladı. Biraz sonra bir taksi kendisini geçmek üzereyken dört yol ağzında kırmızı ışık yandığı için durmak mecburiyetinde kaldı. İki araba bir müddet yanyana durdular. Yeşil yanınca Dr. Martin sola sapmak üzere gaza bastı. Dikiz aynasından taksinin de aynı istikamete saptığını görüyordu. Bu sırada taksinin arkasından beliren büyük bir Amerikan arabası virajı içerden alarak son hızla taksinin üzerine doğru geldi. Taksi şoförü kaçmak istediyse de büyük araba yanlamasına taksiye bindirdi. Taksi takla atacakmış gibi yan yattı, tekrar dört tekerleğinin üzerine geri düştü ve bir ağaca çarptıktan sonra durdu. Dr. Kielegger frene basmıştı. Fakat bu sırada Amerikan arabası tekrar hızlandı. Kendisine yeni bir hedef arıyordu. Bu hedef de doktorun arabasıydı. O zaman doktor ilk çarpışmanın da bir kaza olmadığını anladı. Ayağını frenden kaldırarak tekrar gaza bastı. Fakat bu şekilde kaçamıyacağını anlayınca direksiyonu sola kırıp sokağın öbür tarafına geçmeyi denedi, fakat geç kalmıştı. Büyük arabanın sağlam kalan ön çamurluğu şoför mahallinin arkasındaki kapıya büyük bir gümbürtüyle tosladı. Doktor Martin direksiyona hâkim olup arabasını nihayet durdurabildiği zaman Amerikan arabası kayıplara karışmıştı bile.

Sadme sırasında doktorun başı ön cama çarpmıştı. Fakat alnındaki tehlikesiz bir çizikten başka bir sakatlığı yoktu. Sıkışmış olan kapıyı zorlukla açtıktan sonra doktor çantasını da alarak derhal taksiye koştu.

Radyatörden sıcak su damlıyordu. Şoför mahallinin yanındaki kapı yarı açıktı. Arkadaki koltuğun dayanağı kopmuş, öne doğru devrilmişti. Takriben altmış yaşlarında görülen şoför baygın bir vaziyette direksiyonun üzerine yığılmıştı. Başındaki bir yaradan kan sızıyordu. Doktor Kielegger şoförü ihtimamla kanepenin üzerine yatırdı. Evvelâ başındaki yarayı, sonra kırılmış olan sol kolu sardı. Allahtan arabanın ışık tertibatı bozulmamıştı.

■

Çarpışmanın gürültüsünden uyanmış olan civar sakinleri polise haber vermişlerdi. Bu suretle kazadan yedi dakika sonra bir polis arabası kaza mahalline yetişti. Dr. Kielegger hüviyetini gösterdi ve ifadesi alındı. Can kurtaranı beklerlerken taksinin şoförü kendine gelerek doğrulmaya çalıştı. Dr. Kielegger onu omuzlarından hafifçe geri iterek:

— Çabuk iyileşmek istiyorsanız şimdi sakin sakin yatın, dedi.

— Siz kimsiniz?

— Ben doktorum, yaranızı sardım.

— Bana o Amerikan arabası çarptı. İstiyerek çarptı!... O ağır yaralı mı?

Doktor anlamamıştı:

— Kimden bahsediyorsunuz?

— Kızdan. Daha beni durdurduğu zaman bir şeyden korktuğu belliydi.

Polislerden biri:

— Hangi kız? diye sordu.

— Müşterimden bahsediyorum.

Orada bulunanlardan hepsi derhal arabanın arkasına baktılar. Polislerin biri cep lâmbasını yaktı. Fakat öne doğru devrilmiş olan koltuğun arkalığından başka bir şey görünmüyordu. Cep lâmbasını yakmış olan polis kırık arka camdan elini uzatarak arkalığı kaldırmaya çalıştı. Yüksek ökçeli yeşil bir iskarpin ile bir ayak göründü. Dr. Kielegger bütün uğraşmalarına rağmen arka kapıyı açamıyordu. Nihayet iki polisin de yardımiyle kapı açıldı.

Kız koltukların arasında, yerde yatıyordu. Doktor derhal sol gözün üzerinde, şakak kemiğine yakın olan derin yarayı farketti. Doğrulduğu zaman teşhisini koymuştu. Bir müddet, Amerikan arabasının hayatına kastetmiş olduğu bu genç ve güzel kıza baktı. Ancak yirmi yaşlarında vardı. Doktor, çantasından pamuk alıp kızın yüzünü temizlerken kansız dudaklarının titrediğini gördü. Bu titreme beyindeki bir iç kanamanın neticesi olabilirdi.

Dr. Kielegger kızı, bu arada gelmiş olan can kurtaran arabasına taşımalarına yardım ederken:

— Beyinde bir sakatlanma var, hayatı tehlikede. Hastayı benim kliniğime götürün. Derhal ameliyat etmeliyim, dedi.

Polisin biri itiraz etmek istedi:

— Buna ben kendim karar veremem. Hem masrafları...

— Canım masrafları bırakın şimdi. Ben onları göze alıyorum. Bir hayat mevzuubahis. Bana zorluk çıkarmazsanız kırk dakika sonra ameliyata başlıyabilirim.

Polis biraz tereddüt ettikten sonra:

— Peki olur. Yalnız bir dakika müsaade edin, âmirlerime haber vereyim, bu mesuliyeti tek başıma üzerime alamam, dedi ve telefon etmek üzere polis arabasına yürüdü.

İki dakika sonra gereken müsaade alınmıştı. Yaralı şoför de can kurtarana nakeldildikten sonra araba derhal hareket etti.

■

Dr. Kieleggger can kurtaranı takibetmeden evvel tekrar polise dönerek:

— Aslına bakarsanız, amileyat için bu kızın kocasının veya evli değilse bir akrabasının muvafakatine ihtiyacım var. Fakat kime müracaat edeyim, kimin nesi olduğunu bilmiyorum ki... Siz bir şey bulacak olursanız bana derhal haber verin, dedi ve arabasına atlıyarak hastaneye gitti. *(Devamı gelecek sayıda)*

Işık halk kitlelerinin emniyetini sağlıyor

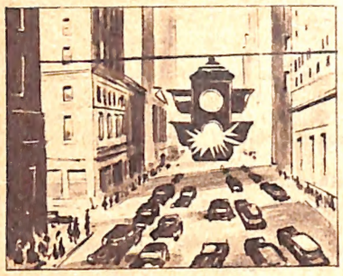

şehir trafiğinde...

denizlerde...

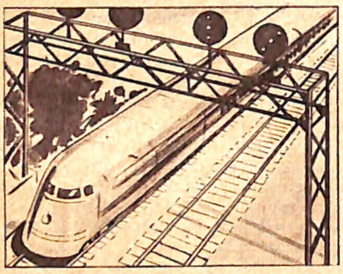

demiryolu yolculuğunda...

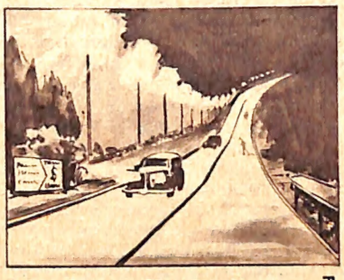

şehirdışı yollarda...

MODERN IŞIĞIN
1 NUMARALI TEMSİLCİSİ

GENERAL ELECTRIC

AMPULÜ

BOL IŞIK VERİR-FAZLA DAYANIR

FAAL - 1796 - 193

HARRIET HUBBARD

Ayer

CLEANSING kremi cildinizi derinliğine temizler ve yumuşatır.

FORMULAYER gece kremi kurumuş cildler için bilhassa tavsiye edilir.

FORMULINE gündüz kremi makiyajınız için mükemmel bir fon de tendir.

ILANCILIK

İL - 8415 - 195

ILANCILIK

Cildiniz kuru ve sert mi?

Makiyajı kabul etmez mi?

İşte size hayırlı bir haber :

POND'S F

FOUNDATION CREAM

Moisturising

POND'S F Kremi hakikaten kıymetli, yarı yağlı bir gündüz kremidir.
Bütün gün boyunca tene parlaklık vermeden cilde ihtiyacı olan nemi temin eder, besler, kuvvetlendirir.
POND'S F harika neticeler veren bir kremdir; onu tatbik ettikten sonra makiyajınızı emniyetle yapar ve bütün gün taze, canlı ve mütecanis kalmasını temin edersiniz.

İL - 8002 - 194

Yüksek Adalet Divan

Adnan Menderes'in

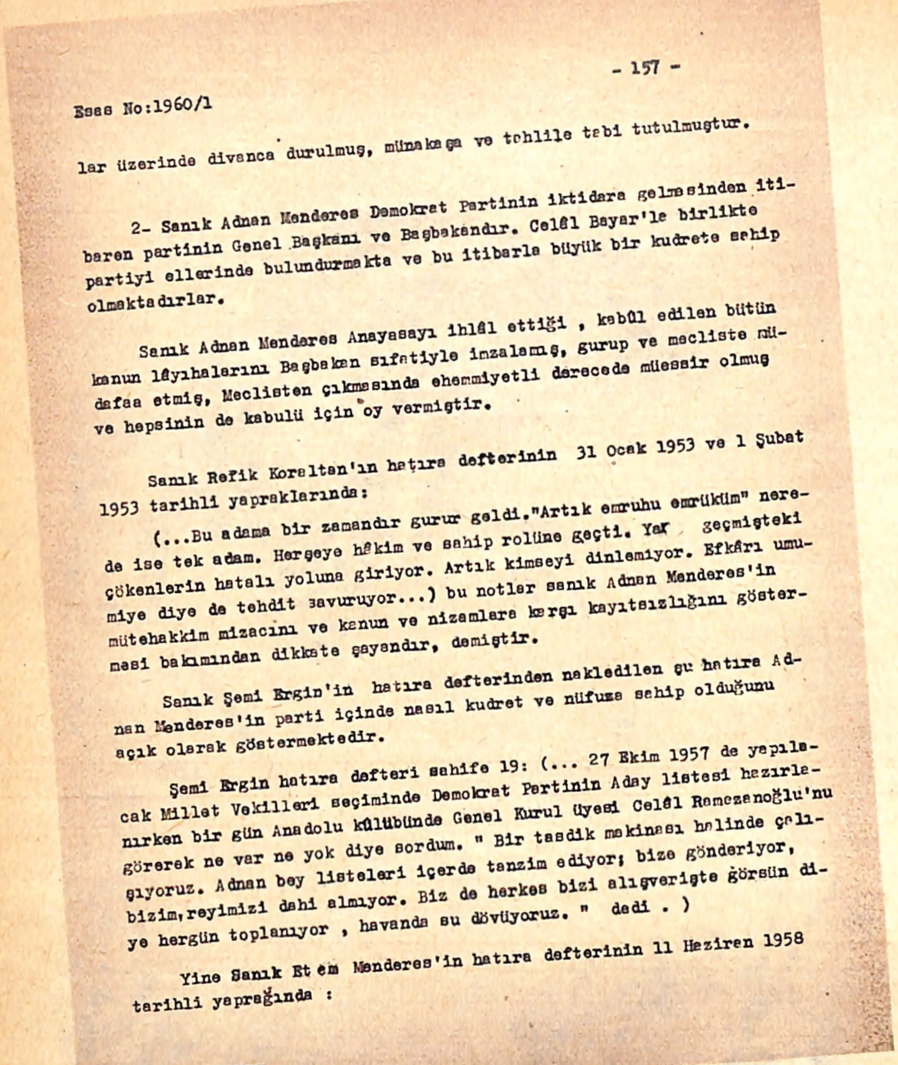
- 157 -

Esas No:1960/1

lar üzerinde divanca durulmuş, münakaşa ve tahlile tabi tutulmuştur.

2- Sanık Adnan Menderes Demokrat Partinin iktidara gelmesinden itibaren partinin Genel Başkanı ve Başbakandır. Celâl Bayar'la birlikte partiyi ellerinde bulundurmakta ve bu itibarla büyük bir kudrete sahip olmaktadırlar.

Sanık Adnan Menderes Anayasayı ihlâl ettiği , kabûl edilen bütün kanun lâyıhalarını Başbakan sıfatiyle imzalamış, gurup ve mecliste müdafaa etmiş, Meclisten çıkmasında ehemmiyetli derecede müessir olmuş ve hepsinin de kabulü için oy vermiştir.

Sanık Refik Koraltan'ın hatıra defterinin 31 Ocak 1953 ve 1 Şubat 1953 tarihli yapraklarında:

(...Bu adama bir zamandır gurur geldi."Artık emruhu emrükûm" nerede ise tek adam. Herşeye hâkim ve sahip rolüne geçti. Yar geçmişteki çökenlerin hatalı yoluna giriyor. Artık kimseyi dinlemiyor. Efkârı umumiye diye de tehdit savuruyor...) bu notlar sanık Adnan Menderes'in mütehakkim mizacını ve kanun ve nizamlara karşı kayıtsızlığını göstermesi bakımından dikkate şayandır, demiştir.

Sanık Şemi Ergin'in hatıra defterinden nakledilen şu hatıra Adnan Menderes'in parti içinde nasıl kudret ve nüfuza sahip olduğunu açık olarak göstermektedir.

Şemi Ergin hatıra defteri sahife 19: (... 27 Ekim 1957 de yapılacak Millet Vekilleri seçiminde Demokrat Partinin Aday listesi hazırlanırken bir gün Anadolu kulübünde Genel Kurul üyesi Celâl Ramazanoğlu'nu görerek ne var ne yok diye sordum. " Bir tasdik makinası halinde çalışıyoruz. Adnan bey listeleri içerde tanzim ediyor; bize gönderiyor, bizim,reyimizi dahi almıyor. Biz de herkes bizi alışverişte görsün diye hergün toplanıyor , havanda su dövüyoruz. " dedi .)

Yine Sanık Etem Menderes'in hatıra defterinin 11 Haziren 1958 tarihli yaprağında :

Yüksek Adalet Divanı gerekçesinden bir yaprağı aynen alarak devam ediyoruz:

(... Başvekil, Fahri Ağaoğlu'nun gruptaki konuşması münasebetiyle çok ağır konuştu. Kırıcı mukabele taraftarı. Başvekilliği bırakmamak için silâha dahi müracaat edeceğini söyledi. Bir nevi delilik alâmeti!) diye yazılı olduğu görülmüştür.

Sanık Adanan Menderes 14/11/957 tarihli grup toplantısında: (... Demokrasi kendiliğinden olmaz. Hele bu memlekette fevkalâde nadir yetişen bir nebattır; itina ister. Bu memlekette o nadir nebatın bakımını yapmak isteyenler zaman zaman çok cesur olmak, zaman zaman kendi gayelerinin istikametine gitmiyor gibi görünmek bahasına da olsa tedbir almak iztırarındadır. Birçok dâvalar vardır ki onlar için Demokrasiyi inkâr etmek lâzımdır) demiştir.

Bu beyanı Adnan Menderes'in Demokrasiyi nasıl anladığını göstermeğe yetecek mahiyettedir.

Radyonun, propagandada çok ehemmiyetli bir vasıta olduğu izahtan müstağnidir.

Muhalefette iken radyodan eşit istifade etmeyi ve kendilerinin olağanüstü bir şey değil, sadece eşitlik istediklerini bildirmişlerdi. Meselâ Celâl Bayar 24/7/947 tarihli imzasını taşıyan beyannamede (partiler arasında gözetilmesi icabeden eşitlik hakları gereğince meselâ radyodan muhalefetin de iktidar gibi faydalanması.)

Ve gene 6/1/948 Adana'da yaptığı konuşmada: (... Talebimiz üzerine bizim de radyodan istifade ettirilebileceğimizi söylediler. Yaptıkları nedir bilir misiniz? Dört senede bir saat konuşmamıza müsaade edilecek. O da Hükümet tarafından kontrol edilmek şartiyle... Görüyorsunuz ki bu gibi meselelerde bile hep kendilerini düşünmektedirler...) demiştir.

Halbuki iktidara geçince 30/6/954 tarih ve 6428 sayılı kanunla milletvekilleri seçimi kanununun 45 inci maddesi değiştirilerek siyasi partilerin radyoda konuşma haklarını kaldırmışlardır ve Demokrat Parti iktidarının radyo yoliyle propaganda yapabilmesini teminen aynı kanunla 46 ncı maddede yapılan değişiklikle (Devlet ve Hükümet işlerinde vazife alanların, bu işler etrafında yapacakları konuşmalarla alâkalı daire ve müesseselerin kendi faaliyetlerini gösterir şekilde yayımlıyacakları her türlü matbuanın seçim propagandası mahiyetinde sayılamıyacağı) kabul edilmiş ve buna dayanılarak gerek seçim zamanlarında ve gerek diğer zamanlarda Demokrat Parti propagandasına bol miktarda yer verilmiştir. (Tafsilât ve gerekçe 960/20 numarada kayıtlı olup 2 nci bölüm 11 numaradaki karardadır.)

Kararda Radyo'nun ne şekilde suiistimal edildiği belirtildikten sonra: Ethem Menderes hâtıra defterinin 2/10/959 tarihli yaprağında: (... Avni Doğan'a seçimi kaybedeceğimizi hissedersem Halk Partisini dağıtırım, gene iktidarda kalırım demiş. Düşüncesi de bu. Radyo mücadelesiyle Halk Partisini eriteceğim. İsmet Paşayı mahvedeceğim diyor.) demektedir. (Tafsilâtı 960/20 esas numarada kayıtlı ikinci bölüm 11 numaradadır.)

Resmen kurulmuş bulunan Demokrat Parti yanında hukukî hüviyeti olmayan «Vatan Cephesi» adı ile bir cephe açıp bununla da yetinmiyerek «Güç Birliği» yapmak niyet ve faaliyeti içinde bulunan muhalefet cephesine «Ehli Salip» Cephesi veya «Hıyanet Cephesi» demek suretiyle memleketi ikiye ayıracak mahiyette vahim neticeler doğuracak bir icraata giriştiği ve muhtelif merkezlerde «Vatan Cephesi» ocağı altında ocaklar açtığı ve partizan zihniyeti Devlet veya İktisadi Devlet Teşekküllerinde en küçük bir vazifeyi bile verirken parti ve Vatan Cephesi ocaklarına kaydedilme şartını ilk ve esaslı bir lâzime olarak göz önünde bulunduracak kadar ileri götürmüş bulunduğu bir vakıadır. Ethem Menderes hâtıra defterinin 5/6/959 tarihli yaprağında: (... İktidarımız durmadan yıpranmakta. Zavallı Başvekil. 7 - 8 ay evvel Vatan Cephesi harekâtı ile üç, beş ay içinde Halk Partisini boş çuvala çevireceğim demişti. Zekâ ile idraksizlik bir arada.)

Gene Ethem Menderes'in hâtıra defterinin 16/8/959 tarihli yaprağında: (... Radyo Vatan Cephesi çalımı yapıyor. Lehimize tesir yapmayan nutuklar devam ediyor.)

Gene Ethem Menderes hâtıra defterinin 5/5/959 tarihli yaprağında: (... Bu adam «Başvekili kastederek», Vatan Cephesi ile bunların kadrolarını çürük ağaca benzeteceğiz; boşalacaklar, bünyelerinden 100 binler, milyonlar ayrıldı.) (Tafsilât ve gerekçe 961/7 esas numarada kayıtlı ikinci bölüm 16 numaradaki karardadır.)

Bundan başka sanık Adnan Menderes Kayseri'ye gitmek isteyen Cumhuriyet Halk Partisi Lideri İnönü ile arkadaşlarının bindikleri treni, verdiği emirle Himmetdede istasyonunda 3 saat kadar bekletmiş, İnönü ve arkadaşlarının Yeşilhisar'a gitmesine mâni olmuş ve Ürgüp yolu ile Ankara'ya dönmeğe mecbur kılmış, gene Çanakkale'ye Geyikli olaylarını hususi mahiyette tahkik için çıkmak isteyen iki Halk Partili milletvekili Daniş Yurdakul ve Saffet Omay'ın çıkmalarına mâni olmuş ve ertesi günü çıkmışlarsa da Geyikli'ye gitmek üzere hareket eden bu iki milletvekilini 32 nci kilometreden geri dönmeğe mecbur kılmış, Demokrat İzmir Gazetesi matbaasını, aleyhte neşriyat yaptığı için, gene verdiği emirle makinelerini tahrip ve kâğıtlarını yaktırmıştır. Sanık Adnan Menderes toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununun eşit olarak değil, keyfi nasıl isterse öyle tatbik ettirmiş, bazan muhalefet liderinin gittiği yerlerde bu kanun tatbik ettirilmemiş, bazan asabiyetle tatbikına koyulmuştur. Meselâ Ethem Menderes hâtıra defterinin 8 ve 9 Mayıs 959 tarihli yapraklarında: (... Başvekil, İzmir'de İsmet Paşaya selâm durdurulan emniyet ekibinin subayı hakkında sordu. Emniyet ekibini selâma durduran subayın vaziyetini halletmek mühim imiş? Küçük işlerden kurtulamıyacaklar.) Topkapı'da muhalefet lideri İnönü'nün, trafik arabasına bindirilmesi bahanesiyle, kim vurduya getirilmesi suretiyle hayatına nihayet verecek harekete teşebbüs etmiş, fakat vatansever subayların müdahalesiyle kastettiği netice husule gelememiş, bu suretle Anayasanın eşitlik, seyahat, mal, can, hürriyet ve emniyetlerine dair hükümlerini serahatla ihlâl etmiş bulunduğu, Kayseri olayları hakkındaki 960/31, Çanakkale olayları hakkındaki 960/30, Demokrat İzmir Gazetesi olayı hakkındaki 960/32 ve Topkapı olayları hakkındaki 960/7 numaralı dâvalarına ait kararlarda gösterilmiş olup ikinci bölüm 5, 13, 14, 15 numaralardadır.

Sanık Adnan Menderes, bedelini vermeden İstanbul'da yaptığı ve yaptırdığı istimlâkler dolayısiyle de Anayasanın 74 üncü maddesi hükmünü ve istimlâk kanunu hükümlerini pervasızca çiğnemiş olduğu 8/961 esas numarada kayıtlı dâvaya ait kararda tesbit edilmiş olup tafsilâtı 2 nci bölüm 17 numaradadır. Burada ayrıca tafsilât verilmek zait sayılmıştır.

12/4/1960 tarihinde grupta Şevki Erker (Erzurum) geniş bir konuşma yaparak Demokrat iktidarın tutumunu hemen her noktadan tenkid etmiştir. Bu konuşmanın tamamı Şevki Erker'in durumu tesbit edilirken gösterilecektir. *Burada Şevki Erker'in konuşmasından kısa bir parça alınmıştır.*

Tenkide hiç tahammülü olmayan ve diktayı tesiste ve onu devam ettirmekte azimli bulunan sanık Adnan Menderes buna karşı aynı tarihte grupta: (... Bugün Halk Partililerin devam etmekte olduğu mücadele meşrû mücadele midir? Gayri meşrû mücadele midir? Bunu öğreneceğiz, tahkik edeceğiz dediğimiz zaman hata mı işleriz? İnönünün ve partisinin ne aşağılık, ne bayağı ve namussuzca yollardan propaganda, propaganda değil hezeyanlarda bulundukları hepinizce malûmdur. Sen bağışlarsan kendin bağışla Şevki Bey. Meclis olarak yolunu bulacaksınız, Meclis olarak, grup olarak bu rengi sileceksiniz. Sathı vatana düşürülmüş olan bu hıyaneti kaldıracak ve eğer topraklara nüfuz etmiş ise onları kazarak çuvallara doldurup pislettikleri toprakları denize atacaksınız... Beyler kurun bu komisyonu... Bu komisyon Meclis nam ve hesabına hareket edecektir. Her zaman Meclisle temas edecektir. Komisyon merci olan parti grupumuza vaziyeti aksettirir. Ona göre tedbirlerimizi alırız.)

Sanık Adnan Menderes Salâhiyet Kanununun müzakerelerini Meclisteki odasından dinlendikten sonra kabulünü mütaakıp grupu olağanüstü toplantıya çağırıp yaptığı konuşmasında (... Şimdi bunlar buradan çıktılar gittiler. Birtakım hâdiseler vukua getirebilmek için teşebbüslere geçmek niyeti ile şuraya buraya dağıldılar. Bunları yakından takip etmekte olacağımızdan elbette eminsiniz... İcab ettiği takdirde, beraber karar verdiğimiz takdirde en ileri tedbirleri almakta asla tereddüt etmeyeceğimizden eminiz. Onların emin olmasını da pek yakın zamanda temin edeceğiz. Muhtemel bir endişeye cevap vermek için arzediyorum. Bu komisyon bu kanunun çıkmış olmasına rağmen daima ve en yakın murakabeniz altındadır. Bu grupun âzası olmak itibariyle elbette grupun umumî temayülleri istikametinde vazife görmek mevkiinde olacaklarına en küçük şüphe mevcut değildir. Bir tereddüdünüz varsa işaret edersiniz, emredersiniz. Bunların çaresini ve grupun umumî temayülü istikametinde tedbir almayı temin etmekte bir an için dahi güçlük çekmeyiz. Anayasa endişelerinin ne dereceye kadar varit olabileceğini arkadaşlarım talâkatle izah ettiler. Anayasadan bahsederek bir fiili âzim dahi olsa, mezbuhane dahi olsa bir fiili ihtilâl iklimine girmiş olduğumuz bir hakikat değil midir? Yarın ateş bacayı sardığı zaman vatandaşlar birbirini öldürmeye başladığı zaman elimizde anayasa ile sokaklarda dolaşırsak acaba o bizi bir tılsım gibi korur ve memleketin selâmetini temin eder mi?... Bizim aldığımız bu tedbirlerin sarahatle Anayasanın neresinde men edilmiş olduğunu bana gösterirlerse ben kendimi astırmaya hazırım.)

Bu konuşmalara göre komisyonun muvaffakıyetini temin için her tedbire başvurulacağı gözükmektedir. Komisyon Demokrat Parti Grubundan seçilmiş olmakla beraber mevcut ise yapacağı tahkikat esasında tarafsız kalması hakikatin meydana çıkarılması için şarttır. Halbuki Halk Partisine karşı temayülü malûm bulunan grupun murakabesi altında olduğu

Karar Dosyasından:

hsi ve Hukukî Durumu

grupta sanık Adnan Menderes tarafından açık olarak beyan edilmektedir.

Sanık Adnan Menderes tahkikat encümeninin aldığı tedbirlerden grupu şu şekilde haberdar etmektedir: (... Tahkikat Encümeni işin içine girmiş bulunuyor. Cemal Yıldırım bu sabah tevkif edildi. Kubalı'nın Vekâlet emrine alınması için dünden itibaren teşebbüse geçildi. Sabahki hâdiselerin zuhuru üzerine tahkikat encümeni Kubalı'nın derhal tevkif edilmesi lüzumunu bize söyledi. Maarif Vekili ile konuşmaktadırlar. Zannederim bir iki saat içersinde tevkif edilecektir. Ayrıca dün veya evvelki gün tahriki âmiz yazılar yazmış olan bazı gazete yazarlarının da vaziyetleri tetkik edilmekte ve süratle bunlar hakkında karar alınmak üzeredir.) demiştir.

Sanık Adnan Menderes, evli ve çocukları olduğu halde opera sanatkârı Ayhan Aydan'la münasebet tesis ederek yıllarca karı koca gibi yaşamış, gerçi Ayhan'ın sanık Adnan Menderes'ten edindiği yeni doğmuş çocuğun Adnan Menderesle suç ortağı Doktor Fahri Atabey taraflarından öldürülmüş olduğu anlaşılamamış ise de bu olayın tetkiki sırasında sanık Adnan Menderes'in Başbakanlığa ait 2 numaralı otomobilini sık sık Ayhan'ın evine göndererek emrine tahsis ettiği, ona örtülü ödenekten para verip ev aldığı hakikatleri meydana çıkmış ve Ayhan'la münasebeti devam ederken kendi ifadesine göre başka bir kadınla — ki duruşmadaki beyanına göre bu kadın İstanbul - Ankara Olaylarında sanık Ferit Sözen'in karısı Suzan Sözen'dir — münasebet tesis ettiğini Ayhan'ın öğrenmesi üzerine Ayhan'ın Menderes'le münasebeti seyrekleştirip alâkasını kestiği keyfiyeti de anlaşılmıştır...

Diğer suçlar

Kararda bundan sonra deniyor ki:

Sanık Adnan Menderes, devletin istihbarat işlerine ve yüksek menfaatlerine sarf edilmek üzere Başbakan bulunması sıfatı ile emrine tahsis edilmiş olan örtülü ödeneği yıllardan beri sırf zatî işlerine sarfetmek suretiyle zimmetten ve ayrıca bu ödenekten maksat dışı sarfiyat yapmış olmaktan da görevini kötüye kullandığı Divanca sabit görülmüştür. Sırf şahsî hususatına sarf ettiği kalemlerin mahiyeti ve miktarı elem vericidir. Meselâ örtülü ödenekten Başbakan bulunduğu müddetçe evinin gelir vergisini, oturduğu köşkün şahsî masraflarını, oğullarının mektep taksitlerini, kendisinin ve karısının elbise ve ayakkabılarını bu ödenekle almıştır. Hattâ sanık Mükerrem Sarol'un boşadığı Bayan Faliha'ya bu ödenekten 1955 yılında 1.500 lira vermiş ve duruşmada soruldüğünda ödünç verildiğini söylemiştir. Örtülü ödenekten hiç kimseye masraf yapılmasına ve ödünç verilmesine kanunî cevaz yoktur. Farzımuhal ödünç verilmiş olsa bile 1955'ten inkılâp tarihine kadar geri alınması icabederdi. Gene bu örtülü ödenekten gerici cereyanın neşir organı olan Büyük Doğu sahibi Necip Fazıl'a 147.000 küsur lira ödemeler yapılmış ve bunlardan başka yolsuz sarfiyat devam etmiştir.

Londra uçak kazasından dönünce 18.000 küsur lira uçak kazası kefareti altında bir masraf daha yapılmıştır. İnsanın bu kabil masrafların kendi kesesinden yapması icab ederdi. Sanık Adnan Menderes, Başbakanlığı sırasında Başbakanlık tahsisatı almadığı yolunda bir şayiayı memlekete yaymıştı. Bu dâva dolayısiyle Başbakanlık tahsisatını aldığı gibi hattâ Başbakanlıktan emekliye ayrılarak kendisine emekli maaşı tahsis ettirmiş ve bu ad altında ayda 2000 lira civarında maaşı dahi almakta bulunduğu anlaşılmıştır. Cem'an örtülü ödenekten zimmetine 4.878.284,19 TL. geçirmiş ve ayrıca usulsüz sarfiyatının yekûnu da 7.456.261,31 lirayı tutmuştur...

Sanık Adnan Menderes Demokrasinin iki esaslı müessesesi olan mahkemelere ve hâkimlere ve Üniversiteye karşı da âdeta hasmane bir vaziyet almıştır. 9/11/1957'de grupta: (... Gaziantep hâdiseleri Yozgat Mahkemesinde rüyet edilecek. Fakat bu bizim mahkemelerimizin seviyesinin üstünde bir iş. Bizim mahkemelerimiz 22 kişiyi idam edemez.) 7/4/1960 tarihli grup toplantısında ise: (... Adliye cihazının nasıl bir aciz içinde bulunduğunu Mazlum Kayalar sakin ve soğukkanlı ifadeleri ile anlatmış bulunuyor. Adliyenin bu zihniyeti ve tatbikatı nasıl Gaziantep hâdiselerini tamamiyle dejenere etmiş ise Yeşilhisar hâdiselerini de dejenere edecektir. Hâkimlerin teminatı olmadığını, adaletin teminatı olmadığını iddia eden insanlar eğer sıkı bir tedbire tabi tutulacak olursa hâdiselerde Adliye cihazının yüzde yüz iktidarın aleyhinde hareket etmekte olduğunu gösterir ve bu, teminat mevcut değildir, diyenlere karşı lüzumundan fazla teminata sahip bulunduğunu ispat eder... Yüreğimizin acısını, ıstırabını dindirecek yerde âdeta acılarımızla alay eder gibi bir vaziyet alması karşısında hâkimin katili olmak mevkiine düşeriz) demiştir.

Salâhiyet Kanununun kabulü üzerine 28/4/1960 tarihinde İstanbul Üniversite gençliği Üniversiteleri bahçesindeki Atatürk Heykeli etrafında, Anayasayı ihlâl etmiş olan tahkikat encümeni ile bir gün evvel Meclisten çıkan Salâhiyet Kanununu protesto etmek maksadiyle ve bir vekar içinde toplanmışlardır. Demokrat iktidar her ne bahasına olursa olsun iktidarda kalmak kararı ile Türk Gençliğinin bu asil hareketini kendi hariminde bastırmak ve susturmak için kuvvetlerini Üniversiteye saldırtmıştır. Halbuki gençler Üinversite bahçesinden çıkmamışlar, bahçe içindeki merkez binası önünde Atatürk Heykeli etrafında kalmışlardır. Burada toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununun tatbiki mevzuubahis değildir. Üniversite idaresinden zabıtanın herhangi bir müdahalesi istenmediği gibi bahçeye girerken de Üniversite İdaresine haber vermek ve müsaade istemek lüzumunu duymamışlardır.

Ertesi 29/4/1960 günü de İstanbul Üniversitesi gençliğinin nümayişi, Ankara Üniversitesi gençliği tarafından haklı ve yerinde görülerek Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakülteleri bahçesinde aynı mahiyette toplanmış ve yapılmak istenilen protesto gösterisi sanık Namık Argüç idaresinde Örfî İdare Kuvvetleri ve Zabıta tarafından bastırılmak istenmiş, gençler bu saldırgan kuvvetlere karşı İstanbul'da Heykel kaidesindeki çimleri ve çiçekleri koparark ve her iki Üniversite gençliği ellerindeki çantaları fırlatarak, defterleri, kalemleri ve tebeşirleri ile bidayette bu suretle mukabele etmişler, İstanbul Üniversite bahçesinde Osman Çetintaş tabanca ile yaralanmış, Rektör Sıddık Sami Onar'a müessir fiilde bulunulmuş, Beyazıt Meydanında Turan Emeksiz tabanca ile öldürülmüş, Hüseyin Onur, Hüseyin Irmak, Vedat Boy ve Cengiz Balıkaya tabanca ile yaralanmış, Nedim Özpolat tankın altında kalarak ölmüş, Derviş Aslan ve diğer 31 öğrenci müessir fiile maruz bırakılmışlardır. Ve keza Ankara Olayları sırasında da Altan Güven ve Mehmet Fırat tabanca kurşunu ile yaralanmışlar, 46 kişi polisler tarafından dövülmek suretiyle cismen eza görmüşlerdir. Her iki Üniversite gençliğinin gür sesini Demokrat iktidarın saldırgan kuvvetleri 27 Mayıs İnkılâbına kadar susturamamışlar ve gençlik Atatürkün emanetini koruması bildiğini bu suretle ispat etmiştir...

Bundan sonra Üniversite muhtariyetine geçilerek deniyor ki:

Sanık Adnan Menderes Üniversite muhtariyetini de hiç nazara almamış Ankara Üniversitesinden Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Profesörü Bülent Nuri Esen'le, Siyasal Bilgiler Fakültesi Anayasa Hukuku Profesörü Turhan Fevzioğlunu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Profesörü Hüseyin Naili Kubalı'yı haklı ve makbul hiçbir sebep olmaksızın Vekâlet emrine aldırtmıştır.

Sanık Adnan Menderes 2/5/1960 tarihli gruptaki konuşmasında: (... Bugünkü Üniversiteyi birkaçı müstesna tarih lânet ile kayıt edecektir. Mülkiyenin duvarlarındaki kurşunlar ika edilen şeni hareketin sembolü olarak orada kalacaktır. Vatana değil İktidara, Devlete düşmanlık etmeye her zaman hazır ve nazır kafalar yetiştiren bu müesseseyi kökünden ele almak lâzımdır. İkincisine Kubalı'dan başlamak icab eder... Rektöre, Büyük Rektör edası ile İstanbul Üniversitesinin başına ihtişamla oturana ve hepsine sormak lâzım gelir. Hürriyet mevzuunda 946'dan evvel söylenmiş bir tek cümleleri var mı? Bunlar bedavadan kahraman kesilen soytarılardan ibarettir. Yalancı, bedavadan şöhret kazanmak isteyen bu insanların defterini dürmek, hesaplarını görmek mecburiyetindeyiz... Mülkiye Mektebini set ve bent etmek lâzımdır.)

29/4/1960 tarihli grup konuşmasında da: (... Emir verdik derhal girin dedik. Üniversiteye girmek değil, temelinin altına gireceğiz. «Alkışlar»... Belki bu akşam, belki yarın akşam bir hususi mahkeme derhal kuracağız. «Alkışlar». Tek başımıza silâhları alıp kahır ve tedmir edeceğiz.) demiştir.

Sanık Adnan Menderes'in mesned suç unsurlarının bulunmadığı yolundaki müdafaaları, yukarıda gösterilen gerekçeler karşısında varit değildir. Grupta ve Mecliste konuşmalarının günün şartları icabı ve heyecanla söylenmiş sözlerden ibaret olduğu ve bir maksada mâtuf bulunmadığı hakkındaki müdafaaları da kabule şayan olmamak icab eder.

Yukarıda geçtiği veçhile zamanlarında memleket bu konuşmaların verdiği istikamete göre idare edilmiştir.

Sanık Adnan Menderes, Celâl Bayar'la Anayasa'yı ihlâl ve dikta rejimini kurmak hususunda asli faildirler.

Anayasa'nın 46 ıncı maddesinin 1. fıkrasında «İcra Vekilleri Heyeti, Hükümetin umumî siyasetinden müştereken mesuldür.» denmektedir.

Gerek Meclisten muhtelif tarihlerde çıkarılan Anayasayı ihlâl eden kanunlar, gerek olaylar ve Hükümetin tutumu ve fiilen Anayasanın ihlâl edilmiş olması keyfiyeti Hükümet üyelerinin gözleri önünde cereyan etmektedir. Müşterek Mesuliyet, Ceza Hukuku bakımından ferdî mahiyet alır. Hükümet üyeleri, Adnan Menderes'in Anayasayı ihlâle matuf icraatını ve Celâl Bayar'ın tutumunu önleyecek mevkidedirler. Kendilerinin muvafakatları olmasa Celâl Bayar ve Adnan Menderes'in gerek kanunlar yolu ile gerek olaylarla Anayasayı ihlâl etmeleri mümkün değildir. İcra Vekillerinin Anayasayı ihlâl mahiyetinde kanun çıkarmağa âmil olmaları suç teşkil ettiği gibi, ayrıca Milletvekillerinin bu mevzuda teşriî mürakabelerini, vazifelerini yapmamaları da suç teşkil eder.

Bir Bakanlığın çevresine inhisar eden cezaî sorumluluk, müşterek mesuliyet yolu ile diğer Bakanlara sirayet etmemek icab eder. Ancak Hükümet ve iktidar olarak yapılan icraat, tutum ve zihniyetin tevlit ettiği müşterek sorumluluk ferdî bir mahiyet alarak o hükûmete dahil Bakanlara ceza sorumluluğunu tahmil etmesi iktiza eder. Meselâ: bir iktidarın umumî gidiş ve zihniyeti neticesi milletin Anayasa ile teminat altında bulunan hakları elinden alınır, zincire vurulmak istenir ve hayatlarını istihkar edercesine hürriyet için çırpınan Üniversite gençliğine silâhlı kuvvetleri harekete geçirip bu hürriyetleri vermemek için şiddet yoluna başvurursa mesuliyetin ferdileşerek cezaî bir mahiyet alacağı şüphesiz sayılmak icab eder. 46 ıncı maddedeki mesuliyet, ceza sahasına girmeyen ve suç teşkil etmeyen sırf siyasi sahaya münhasır sorumluluk olmak gerektir. Ancak devamlı olarak ve kasten ceza kanunu sahasına giren hareketleri bizzat yapan veya yapanlarla iştirak halinde bulunan Bakanların hareketlerinin cezaî mahiyet arzedeceği de gayet tabiidir.

Tahkikat Komisyonunun kurulmasını ve bu komisyona yetki veren 7468 sayılı kanunun Milletvekilleri tarafından teklif edilmesini sanık Adnan Menderes o derece hararetli ve ısrarlı bir şekilde karşılamış ve desteklemiştir ki, âdeta Hükümete mâl etmiştir. Bunun karşısında Bakanlar Kurulu üyeleri bir reaksiyon göstermemişlerdir. Bu itibarla her iki teklif Hükümetten gelmemiştir yolunda ileri sürdükleri müdafaalar iltifata değer bir mahiyet taşıyamaz. Bu itibarla Bakanlar Kurulu üyelerinin her iki sanıkla aslî veya fer'î iştirak halinde bulundukları muhakkaktır.

ADNAN MENDERES HAKKINDAKİ KARAR İNFAZ EDİLDİ

İstanbul: 17 (A. A.) — Millî Birlik Komitesi İrtibat Bürosunun 61 numaralı tebliğidir:

1. — Ord. Prof. Dr. Sedat Tavat, Amiral Bristol Hastahanesi Dahiliye Servisi Şefi Dr. Nevzat Yeginsu ve Yassıada Garnizon Hastahanesi tabiplerinden Dr. Galip Bozalioğlu, Dr. Ahmet Karahaliloğlu, Dr. Zeki Kebapçıoğlu ve Dr. Sedat Yürütgen'den müteşekkil heyet tarafından düşük Başvekil Adnan Menderes'in sıhhî muayenesi yapılmış ve sıhhî durumunun tamamen normale döndüğü raporla tesbit edilmiştir.

2 — Yüksek Adalet Divanınca verilen ve Millî Birlik Komitesince tasdik edilen idam cezası hükmü, infaz edilmiştir.

Tebliğ olunur.

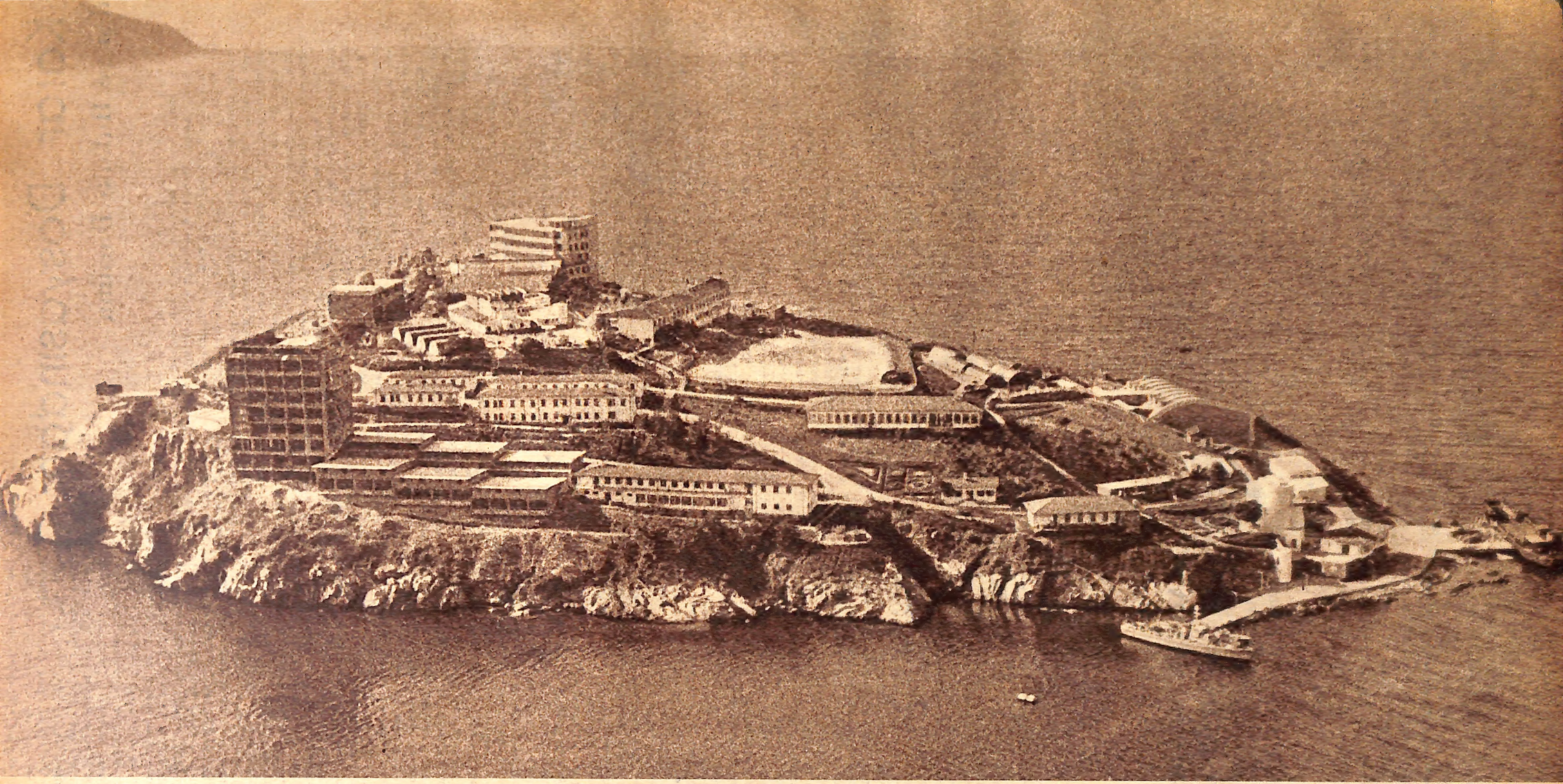

Tarihî muhakemeye sahne olan Yassıadanın son resmi

Birinci demokrasi devri kapandı. Açılan ikinci demokrasi devri memlekete hayırlı ve başarılı olsun